

ÜRÖMI NAPRAFORGÓ ÓVODA ÉS TAGÓVODÁJA
(SONNENBLUME KINDERGARTEN UND TEILKINDERGARTEN IRM)
2096 ÜRÖM, FŐ U. 37.
OM azonosító: 032 961
Tel.: 20/571 6256, 20/289 8125
e-mail: ovoda@urom.hu

TEVÉKENYSÉKKÖZPONTÚ KÉTNYELVŰ NÉMET NEMZETISÉGI ÓVODAI PROGRAM

2024.-es módosított kiadás
2018-as módosított változata
Készítette: Fodorné Ivanov Ildikó a nevelőtestület
bevonásával

Tartalom

1.1. AZ ÓVODA JOGI STÁTUSA, JELLEMZŐ ADATAI	6
1.2. AZ ÓVODAI NEVELÉS TARTALMI SZABÁLYOZÁSA	7
1.3. AZ ÓVODAI NEVELÉS JOGI SZABÁLYOZÁSA	7
1.4. AZ ADAPTÁLT HELYI ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM FORRÁSAI.....	7
1.5. AZ ÓVODA ALAPTEVÉKENYSÉGE.....	8
1.6. AZ ÓVODÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI.....	8
2.1. GYERMEKVÉDELEM, MINT AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ALAPVETŐ FELADATA	8
2.2. GYERMEKVÉDELMI FELADATAINK	8
<i>A gyermekvédelmi felelős feladatai</i>	<i>9</i>
<i>Az óvodavezető feladatai</i>	<i>9</i>
<i>A gyermekvédelem hatékonyságának elősegítése</i>	<i>10</i>
3.1. HELYZETELEMZÉS	10
3.2. SZÜLŐ JOGOK ÉS KÖTELESSÉGEK	11
<i>A szülők jogai.....</i>	<i>11</i>
<i>A szülők kötelességei.....</i>	<i>11</i>
<i>A család és az óvoda közös nevelési elveinek kialakítása</i>	<i>12</i>
3.3 PEDAGÓGIAI ELGONDOLÁSUNK	12
3.4. ALAPELVEINK.....	13
3.5. KÜLDETÉSÜNK	13
3.6. PEDAGÓGUSKÉPÜNK	14
<i>Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése</i>	<i>14</i>
3.7. HAGYOMÁNYRENDSZERÜNK.....	14
3.8. A NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS	15
<i>A nemzetiségi óvodai nevelés formái.....</i>	<i>15</i>
<i>A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése.....</i>	<i>15</i>
3.9. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA	16
4.1. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLJA	17
4.2. A NEVELÉS	17

4.3. A NEMZETISÉGI NEVELÉS FELADATAI	18
4.4. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK	18
<i>Az érzelmi nevelés feladatai</i>	<i>18</i>
<i>Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai</i>	<i>18</i>
<i>Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai</i>	<i>19</i>
<i>Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai</i>	<i>19</i>
<i>Az érzelmi szocializációban a nemzetiségi nyelv</i>	<i>19</i>
<i>Feladataink</i>	<i>19</i>
<i>Gyermeki tevékenységek</i>	<i>20</i>
<i>Érzelmi jellemzők óvodáskor végén</i>	<i>20</i>
<i>Az egészséges életmód alakítása</i>	<i>20</i>
<i>Egészségfejlesztési program</i>	<i>20</i>
4.5. A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉNEK FELTÉTELEI	21
4.5.1. A SZÜKSÉGLETEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	21
<i>A gyermekek fejlődését segítik:</i>	<i>21</i>
<i>Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében</i>	<i>22</i>
<i>Óvó-védő intézkedések a balesetek megelőzésére</i>	<i>23</i>
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	<i>23</i>
4.5.2. A TEVÉKENYSÉGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	23
<i>A nevelő hatás pedagógiai feltételei</i>	<i>24</i>
<i>A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként</i>	<i>24</i>
<i>Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében</i>	<i>24</i>
4.5.3. A KÉPESSEGEK SZEREPE A NEVELÉSI CÉL ELÉRÉSÉBEN	24
<i>Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében</i>	<i>25</i>
4.6. A TUDATOS FEJLESZTÉS FELTÉTELEI	26
4.6.1. AZ OBJEKTÍV /KÜLSŐ/ FELTÉTELEK	26
4.6.2. A TUDATOS FEJLESZTÉS SZUBJEKTÍV FELTÉTELEI	26
<i>Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése</i>	<i>26</i>
<i>Az óvodapedagógus modell szerepe</i>	<i>26</i>
<i>A környezetben élők hatásai</i>	<i>27</i>
4.7. A FEJLESZTÉS TARTALMA	27
4.7.1 A JÁTÉK ÉS TANULÁSI TEVÉKENYSÉG	28
<i>Játék</i>	<i>28</i>
<i>Szabad játéknál feladatunk</i>	<i>29</i>
<i>A kezdeményezett játék esetén</i>	<i>29</i>
<i>Feladataink a játékhoz szükséges feltételek biztosításához</i>	<i>29</i>
<i>Gyermeki tevékenységek</i>	<i>30</i>
<i>Módszertani alapelveink</i>	<i>30</i>
<i>A tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	<i>30</i>
<i>Az óvodapedagógus feladatai a játék és tanulási tevékenységgel kapcsolatban</i>	<i>32</i>
<i>Tevékenységgel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	<i>32</i>
4.7.2. TÁRSAS, KÖZÖSSÉGI TEVÉKENYSÉG	32
<i>Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban</i>	<i>34</i>
<i>Tevékenységgel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	<i>34</i>

4.7.3. MUNKATEVÉKENYSÉG	34
<i>Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban</i>	36
<i>Gyermeki tevékenységek.....</i>	36
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	36
4.7.4. SZABADIDŐS TEVÉKENYSÉG	36
<i>Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében</i>	37
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	37
<i>Alapelvek</i>	38
5.1. A TÁRSADALMI ÉRINTKEZÉST MEGALAPOZÓ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK.....	38
5.1.1. ANYANYELV	38
<i>Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében</i>	39
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	39
5.1.2. NÉMET NEMZETISÉGI, NYELVI NEVELÉS	40
<i>A nemzetiségi nyelvi szókincs tartalma.....</i>	40
5.1.3. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGFIGYELÉSE, AZON BELÜL MATEMATIKAI ISMERETEK	41
<i>Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés megszervezésében</i>	41
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	41
5.2. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGFIGYELÉSE.....	42
<i>Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében.....</i>	43
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	43
5.2.3. MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGEK	43
<i>Anyanyelvi nevelés, mese-vers, dramatizálás, bábozás.....</i>	44
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	44
<i>Vizuális tevékenységek, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</i>	44
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	45
<i>Ének-zene, énekes játék</i>	45
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	46
<i>Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében</i>	46
5.3. A TÁRSADALMI FELADATOKAT TUDATOSÍTÓ KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK	46
5.3.1. MOZGÁSFEJLESZTÉS ÉS A MINDENNAPI TESTNEVELÉS	46
<i>Objektív feltételei</i>	46
<i>Szubjektív feltételei.....</i>	47
<i>Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés, és a mozgásfejlesztés megszervezésében.....</i>	47
<i>Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén</i>	48
<i>Szociális</i>	48
<i>Nyelvi kifejezőképesség.....</i>	48
<i>Mozgás</i>	48
<i>Finommotorika</i>	49
<i>Zenei képességek.....</i>	49
<i>Kognitív képességek</i>	49
<i>Nemzetiségi nyelvi fejlettség.....</i>	49
<i>A fejlesztés módszere</i>	50
<i>A fejlesztés keretei.....</i>	51
<i>A nevelés időkeretei.....</i>	51

<i>Napirend</i>	51
<i>Hetirend</i>	52
<i>Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban</i>	52
<i>Nevelési időn belül szervezett térítésmentes szolgáltatások</i>	52
<i>Kapcsolatok:</i>	53
8.1. KAPCSOLAT A SZÜLŐKKEL	53
<i>Az együttműködés formái</i>	53
<i>Beszoktatás</i>	54
8.2. KAPCSOLAT AZ ISKOLÁVAL	54
9. ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS	54
<i>Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése</i>	55
<i>Összegezve</i>	55
10.1. VORWORT	57
10.2. ZIELE UND AUFGABEN UNSERER KINDERGARTENERZIEHUNG	57
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	57
10.3. RAHMEN DER KINDERGARTENERZIEHUNG	58
10.3.1. DIE GESUNDE LEBENSWEISE	58
<i>Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder</i>	58
10.3.2. DIE GEFÜHLSSOZIALISATION.....	58
<i>Gefühlssozialisation und Nationalitätensprache</i>	59
10.3.3. BRÄUCHE UND FESTE IN UNSEREM KINDERGARTEN.....	59
10.4. TÄTIGKEITSFORMEN UNSERES PROGRAMMS	61
10.4.1. SPIEL, INS SPIEL INTEGRIERTES LERNEN.....	61
<i>Die Kindergärtnerin hat folgende Aufgaben:</i>	61
<i>Das gelenkte Spiel hat fast dieselben Merkmale wie das Freispiel.</i>	61
<i>Daraus ergeben sich unsere Aufgaben bei der Planung und Durchführung des Lernens:</i>	62
<i>Das Lernen wird folgenderweise organisiert:</i>	62
<i>Die Spracherziehung ergibt sich aus folgenden Lernschritten:</i>	63
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	63
10.4.2. GESELLSCHAFTLICHE UND GEMEINSCHAFTLICHE TÄTIGKEITEN.....	63
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	63
<i>Tätigkeiten der Kinder:</i>	64
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	64
10.4.3. ARBEITSWEISEN FÜR DAS VORSCHULALTER.....	64
<i>Aufgabe der Kindergärtnerin:</i>	65
<i>Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder</i>	65
10.4.4. TÄTIGKEITSFORMEN IN DER FREIZEIT	65
10.5. UMWELTERZIEHUNG- MATHEMATIK	65
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	66
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	66

10.6. KÜNSTLERISCHE TÄTIGKEITEN	67
10.6.1. GEDICHTE, MÄRCHEN, DRAMATISCHE SPIELE	67
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	<i>67</i>
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	<i>67</i>
10.6.2. LIEDER, SINGSPIELE, MUSIK HÖREN	68
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	<i>68</i>
<i>Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder</i>	<i>68</i>
10.6.3. BILDNERISCHES GESTALTEN.....	69
<i>Aufgaben der Kindergärtnerin:</i>	<i>69</i>
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	<i>69</i>
10.7. BEWEGUNGSERZIEHUNG.....	69
<i>Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe</i>	<i>70</i>
<i>Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit</i>	<i>70</i>
10.8. KONTAKTSYSTEM DES KINDERGARTENS	70
10.8.1. KONTAKTE ZUR FAMILIE.....	70
10.8.2. KONTAKTE ZUR SCHULE.....	71
10.8.3. ANDERWEITIGE KONTAKTE DES KINDERGARTENS.....	71
10.9. ENTWICKLUNGSMERKMALE AM ENDE DER KINDERGARTENERZIEHUNG.....	71
INTÉZMÉNYI ADATOK, LEGITIMÁCIÓS ELJÁRÁS.....	73

1. Az óvoda jogi, pedagógiai, törvényi szabályozói

1.1. Az óvoda jogi státusa, jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Ürömi Napraforgó Óvoda és Tagóvodája
Sonnenblume Kindergarten und Teilkindergarten Irm
Székhelye: 2096 Üröm, Fő u. 37.
Telefon: 06-20-5716256

Az óvoda fenntartója: Üröm Község Önkormányzata

A fenntartó címe: 2096 Üröm, Iskola u. 10.
Telefon: 06-26-550-093

Az óvoda működési engedélyének száma: 109./1979.

Az engedélyező szerv neve: Budai Járási Hivatal

Az Alapító Okirat száma, kelte: 2013.05.30. 76/2012. (V.30.) Kt. számú határozat alapján

Az Alapító Okirat 2013. május 30-tól hatályos.

Az intézmény típusa: Alapfokú oktatást ellátó intézmény, német nemzetiségi program alapján kétnyelvű napközi-otthonos óvoda, saját kezelésű főzőkonyhával.

Az intézmény önálló jogi személy.

Felügyeletét Üröm Község Képviselőtestülete látja el.

Az intézmény részben önálló költségvetési szerv, szakmai önállósággal, önálló munkáltatói jogkörrel, az előirányzatok felett részjogkörrel rendelkezik.

Az nemzetiségi nevelést engedélyező szerv neve: Magyarországi Németek Országos Önkormányzata

Az óvodai csoportok száma: 11 gyermekcsoport

Az óvoda befogadóképessége: 263 fő

Az intézményvezető neve, címe:

Fodorné Ivanov Ildikó

Üröm

Régi utca 20

A programot benyújtotta az intézmény vezetője és az óvoda nevelőtestülete.

1.2. Az óvodai nevelés tartalmi szabályozása

- 137/1996. (VIII.28.) MKM rendelet Az óvodai nevelés országos alapprogramja.
- 17/2013. (III.1.) EMMI Rendelet a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve.
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

1.3. Az óvodai nevelés jogi szabályozása

- 2011 évi CXCV. tv – a nemzeti köznevelésről
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet
- 1990. évi LXV. tv. a helyi önkormányzatokról.
- 1993. évi XXXVII. tv. a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól.
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról.
- 1/1998. (VII.24.) OM rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről.
- 8/2004. (II.04.) számú határozat az Üröm Község Önkormányzata közoktatási intézményrendszere működésének Minőségirányítási Programja
 - A nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet
 - A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény
 - A 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
 - A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
 - A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény
 - 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló

1.4. Az adaptált helyi óvodai nevelési program forrásai

- Fábián Katalin: Tevékenységközpontú óvodai nevelési program
- Mammel Ádámné: Deutsch für Kindergarten...
- Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten
- Tompicsné Ziegler Franciska: Zweisprachiges Kindergarten-programm
- Deli Andrásné-Nagy Jenőné: Útmutató...

1.5. Az óvoda alaptevékenysége

- Az óvoda a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény
- Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges teljes óvodai életet magába foglaló foglalkozások keretében folyik.
- Ellátja azokat a nevelési feladatokat:
 - amelyek biztosítják a gyermek fejlődését,
 - egyéniségét figyelembe véve a közösségi életre való felkészítését,
 - szociálisan hátrányos helyzetben lévők felzárkóztatását.
- Az óvoda szakfeladata:
 - német nemzetiségi óvodai nevelés,
 - a német nemzetiségi identitástudatának, kulturális hagyományainak megőrzése, ápolása, fejlesztése,
 - a gyermeki személyiség fejlesztése, játékba ágyazott tevékenységközpontú óvodai nevelési eszközökkel.

1.6. Az óvodába lépés feltételei

Óvodánk tevékenységközpontú, kétnyelvű óvodai programmal dolgozó óvodaként, a 3. életévüket betöltött ürömi lakosok gyermekeit fogadja be.

A felvétel jogát a hatályban lévő törvények és rendeletek, valamint a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve biztosítja. Férőhelyen túli igények esetében felvételi bizottság dönt az óvodai felvételtől. Az óvodába lépés feltétele, az alapvető kommunikációs készség, és a szobatisztaság.

Az óvodai felvétel elutasítása esetében a fellebbezésről a képviselő testület dönt, melynek eredményéről írásban értesíti az igénylőt.

2. Gyermekvédelem

2.1. Gyermekvédelem, mint az óvodapedagógus alapvető feladata

A pedagógus óvodai munkájának kapcsolódnia kell a helyi nevelési program célkitűzéseire, feladataihoz, megvalósításához.

A megvalósítás során joga van saját módszereit alkalmazni, saját értékrendjét, világnézetét megtartva közvetíteni az ismereteket.

Köteles tiszteletben tartani a gyermek személyiségét és családjá világnézetét. Vallási, világnézeti és politikai kérdésekben nem foglalhat állást nevelőmunkája során. Nem kényszerítheti rá senkire az óvodában saját értékrendjét.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

2.2. Gyermekvédelmi feladataink

- A gyermekek jogai elsőbbséget élveznek - a törvények alkalmazása során mindenkor a gyermekek érdekét figyelembe véve kell eljárni, a felnőttek érdekét megelőzve.
- A személyi sértetlenség, a testi épség jogának biztosítása - senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, tartózkodását.
- Biztosítani a gyermek megillető jogok érvényesítését az óvodán belül - szükség esetén javaslatot tenni óvó - védő intézkedésre.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető legzökkenőmentesebbé tenni.
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges ehhez szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatást megszervezni, a tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
- Az integrált nevelés elősegítése, a gyermekek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában.
- A rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén jelezni a hiányzást.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

A nevelőtestület azon tagja, aki az intézmény vezetőjének a megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek a szempontoknak az érvényesülését.

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvónők között.
- Folyamatos kapcsolatot tart általában és konkrét esetben a nevelési tanácsadóval, a gyámhatósággal, nevelőszülőkkel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.

Az óvodavezető feladatai

A köznevelési törvény 69 § (1) és a PUÉTV. értelmében a köznevelési intézmény vezetője

a) felel az intézmény szakszerű és törvényes működéséért, fenntartó által rendelkezésre bocsátott eszközök tőle elvárható gondossággal való kezeléséért - önálló költségvetéssel nem rendelkező intézmény kivételével - az intézmény gazdálkodásáért,

b) önálló költségvetéssel nem rendelkező intézmény vezetője kivételével gyakorolja a munkáltatói jogokat a köznevelési intézményben foglalkoztatottak felett,

c) dönt az intézmény működésével kapcsolatban minden olyan ügyben, amelyet jogszabály, kollektív szerződés, közalkalmazotti szabályzat nem utal más hatáskörébe,

d) felelős az intézményi szabályzatok elkészítéséért,

e) jóváhagyja az intézmény pedagógiai programját,

f) képviseli az intézményt.

(2) A nevelési-oktatási intézmény vezetője felel:

a) a pedagógiai munkáért,

b) a nevelőtestület vezetéséért,

c) a nevelőtestület jogkörébe tartozó döntések előkészítéséért, végrehajtásuk szakszerű megszervezéséért és ellenőrzéséért,

d) önálló költségvetéssel rendelkező intézmény esetében a rendelkezésre álló költségvetés alapján a nevelési-oktatási intézmény működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosításáért,

e) a nemzeti és iskolai ünnepek munkarendhez igazodó, méltó megszervezéséért,

f) a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek a köznevelési intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért,

g) a nevelő és oktató munka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséért,

h) a partnerekkel való együttműködésért, illetve a Szülői Munkaközösséggel való együttműködésért

i) a tanuló- és gyermekbaleset megelőzéséért,

k) a pedagógus etika normáinak betartásáért és betartatásáért,

A gyermekvédelem hatékonyságának elősegítése

- Rendszeres családlátogatások, szülői értekezletek, ünnepek, fogadóórák, munkadélutánok, családi napok (Napraforgó nap)szervezése.
- Személyiségfejlesztő tréningek tartása az óvoda dolgozóinak.
- Mentálhigiénés foglalkozások tartása, tanácsadás szervezése szülők részére, igény szerint.
- Gyermeki és szülői jogok bemutatása, érvényesítésének módjait megismerttetve.
- Fejlődési lapok vezetése.
- Logopédiai ellátás.
- Segítségnyújtás megszervezése az új és pályakezdő kollégák részére a gyermekvédelmi munkához.

3. Az óvoda sajátosságai

3.1. Helyzetelemzés

Üröm Pest megyében, Budapest agglomerációs körzetében a Pilis hegység mellett fekszik, festői környezetben.

Üröm már a római korban is lakott település volt. A honfoglalást követően az első említés 1211-ből való és fejlett szőlőművelésről ír. A település a török hódoltság alatt elnéptelenedett. Az első telepes 1699-ben érkezik. 1701-ben tizenkilenc, 1720-ban harminchét háztartást regisztrálnak. A lakók származási helye Bajorország. A sváb lakosság elsősorban szőlőműveléssel foglalkozott. 1946-ban a falu lakosságának 97,5 %-át kitelepítették Németországba. Helyükre az ország különböző részeiből telepeseket hoztak. A rendszerváltás után sokan visszajárnak, sőt voltak, akik vissza is települtek.

Az óvodában 1982 óta kétnyelvű német nemzetiségi nevelés folyik. A közösség nyitott az önképzésre: több munkatársnak van két- illetve három diplomája közoktatásvezetői óvodapedagógusi, fejlesztő pedagógusi, gyógypedagógusi, német nemzetiségi óvodapedagógusi, többen rendelkeznek pedagógus szakvizsgával is..

A lakosság számának növekedésével arányosan bővült az óvoda. 2006-tól, 2009-ig újjáépült. 2009. március 27-én került sor a végleges átadásra. A főépületben (Fő utca 37) 9 csoportban, a Tagóvodában (Kossuth u. 3) 2 csoportban zajlik az óvodáskorú gyermekek nevelése.

Férőhelyek száma: 225 fő + Tagóvoda 38 fő.

Tágas, védett, parkosított udvarunkon számos mozgásfejlesztő eszköz található. Ezeket az EU szabványhoz folyamatosan igazítjuk. Így a gyerekek számára esztétikus, nyugodt és változatos tevékenységi lehetőséget biztosítunk.

3.2. Szülő jogok és kötelességek

A szülők jogai

- A gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének, saját vallási, illetve világnézeti meggyőződésének, nemzeti, vagy etnikai hovatartozásának megfelelően választhat óvodát.
- A szülő joga, hogy megismerje a Pedagógiai Programot, az SZMSZ-t és a Házirendet.
- Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen, érdemi tájékoztatást, a gyerek neveléséhez tanácsot és segítséget kapjon.
- Az intézmény vezetője és a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen az óvodai tevékenységekben.
- Részt vehet a szülői szervezet munkájában.
- Az óvodai szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- A gyermekek nagyobb csoportját érintő bármely kérdésben tájékoztatást kérhet az óvoda vezetőjétől, s az adott kérdés megtárgyalásakor részt vehet a nevelőtestületi értekezleten.

A szülők kötelességei

- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon gyermeke testi, érzelmi, értelmi, szociális és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
- Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodai nevelését, annak a nevelési évnek a kezdetétől, (szept. 1) amelyik évben gyermeke augusztus 31.-éig betölti a 3. életévét.

- Informálja az óvodapedagógust, az élelmezésvezetőt és az intézményvezetőt ha gyermeke valamilyen allergiával küzd, vagy külön étkezésre van igénye
- Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését, segítse a fejlődés folyamatát, a gyermek közösségbe való beilleszkedését, és a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
- Rendszeresen tartson kapcsolatot az óvodapedagógusokkal és az együttneveléshez szükséges tájékoztatást adja meg.
- Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait.
- Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens és a dajka büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személyeknek számítanak.

A család és az óvoda közös nevelési elveinek kialakítása

- Az óvodánkba járó gyermekeket a felnőttek tiszteletére, a különbözőség elfogadására, empátiára, a másság elfogadására neveljük. Ezen törekvésünk sikeressége érdekében kérjük, hogy otthon is ezeket az alapelveket erősítsék a szülők gyermekükben.

3.3 Pedagógiai elgondolásunk

Az óvodai nevelés kereteiben a játékot kiemelve spontán és tervszerű tanulással, a fejlesztés tartalmi eszközeivel széles kapcsolatrendszer kiépítésével nevelünk. Lehetővé tesszük, hogy kétnyelvű környezetben is fejlődjenek a gyermekek képességei, alakuljon személyiségük. Óvodánk biztos nevelői gárdával rendelkezik, ahol évtizedek óta színvonalas oktató-nevelő munka folyik. Helyi programunkat eddigi tapasztalataink alapján állítottuk össze. Végiggondoltuk mi az, ami jó, amit megtartunk, mi az, amit a társadalmi, helyi szükségleteknek és a szülői elvárások igény szintjének érdekében beépítünk sajátos óvodai nevelési programunkba. Munkánkban ötvöztük a kétnyelvű nemzetiségi, és a tevékenységközpontú programot. Programunk a hagyományos óvodai nevelés feltételei között, egy pedagógiai és pszichológiai megalapozott kétnyelvű óvodai nevelés. Újszerűség a játékba ágyazott tevékenységforma. Program-adaptációnk során kiindulási alapunk a gyermekek érdeklődése, kíváncsisága, mintakövetése, utánzó képessége, mozgásigénye.

A felnőttek tettei sugározzák a feltétel nélküli gyerekszeretetet.

**"Tisztellek Téged,
fontos vagy nekem,
csakis Rád figyelek,
és segítek Neked,
ha szükséged van a segítségemre."**

(Nagy Jenőné)

3.4. Alapelveink

- Szeretetteljes, biztonságot adó, érzelem gazdag óvodai légkör megteremtése - ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, önmegvalósítási és kibontakozási lehetőséget ad a gyermeknek.
- A gyermeki szabad játék elsődlegességének hangsúlyozása - óvodánk mindennapjaiban.
- A gyermeki személyiségből kiinduló, a fejlődési különbségeket figyelembe vevő nevelés - a másság elfogadásával és tiszteletbentartásával.
- Egyéni fejlettségnek megfelelő képesség és személyiségfejlesztés - tevékenységi rendszeren keresztül.
- Kétnyelvű nevelést folytató óvodaként mindkét nyelv (a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv) fejlesztése.
- A gyermekcsoport nyelvismeretének figyelembe vétele - mely meghatározza a tevékenységi formákban a két nyelv használatának arányát az óvodai élet kezdetén.
- Német nemzetiségi hagyományok ápolása.
- A család elsődleges nevelő hatásának tiszteletbentartása.
- Prevenció alkalmazása részképesség zavarok, gyermek-, és egészségvédelem terén.
- A tipikus fejlődési ütemtől való eltérés esetén szakemberek bevonása, a gyermek vizsgálatának kérelme a pedagógiai szakszolgálatnál

3.5. Küldetésünk

Az ürömi óvoda dolgozói valljuk, hogy a változó társadalmi és folyamatosan módosuló jogi környezet, a köznevelés, tehát gyermekeink ügye nem igazodhat sem választási ciklushoz, sem aktuális anyagi nehézségekhez, érdekekhez.

- Óvodásaink minél teljesebb, jobb, igényesebb nevelésben részesüljenek, az itt dolgozó pedagógusok és alkalmazottak biztonsága, munkakörülményei az óvoda anyagi viszonyai tegyék lehetővé az Európai szintű, gyermekközpontú nevelőmunkát.
- Fontos számunkra a gyermekek jogainak érvényesítése, személyiségének, méltóságának tiszteletben tartása.
- Az adott körülmények között optimális elrendezéssel biztosítjuk tevékenységformáinkhoz a megfelelő teret, és a környezet higiéniáját. A gyermekeket arra neveljük, hogy legyen igényük ennek megtartására, illetve a fenntarthatóság és a környezettudatosságot is kiemelt kompetenciaként kezeljük.
- Minden esetben modellként állunk, és ezért viselkedésünkkel, beszédünkkel, ápoltságunkkal pozitív példát adunk.
- Törekszünk a szép, érthető magyar nyelv használatára, alkalmazzuk az udvarias beszédformát. Türelmes, emberi hangot használunk kritikus helyzetekben is, és a felnőttek közötti ellentétet nem a gyerekek között rendezzük.
- Megértő, segítő magatartást tanúsítunk a gyermekekkel, szülőkkel, kollegákkal kapcsolatban egyaránt. Toleráljuk a kiemelt figyelmet, az egyéni bánásmódot igénylő gyermeket, differenciált nevelés elvét alkalmazva.
- Segítjük a családi nevelést, a szülőkkel őszintén, de tapintatosan beszéljük meg az esetleges problémákat, s ezzel egyidejűleg a lehetséges segítséget is megadjuk (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus stb...).

- Maradjon az óvoda fő tevékenysége a játék és a játékba ágyazott tanulás - nem engedünk az „iskolásítási”, teljesítmény-centrikus követeléseknek.
- A tapintatosság elvét alkalmazzuk a gyermek - szülő - óvónő kapcsolatokban.
- A kreatív beállítódás, életszemlélet, az új megtapasztalása, együttgondolkodás és összefogás, kommunikáció, a jó közérzet megtartása intézményünkben alapfontosságú.
- A játékot, az érzelmi, erkölcsi nevelést, nemzetiségi nevelést, a környezet megismerését és védelmét, a hagyományőrzést, prevenciót, tehetséggondozást, az egészséges életmódra nevelést, a környezettudatosságot a mozgást fő feladatainknak tekintjük.
- Óvodánk támogatja a nemzetiségek iránt érdeklődő lakosság kétnyelvű óvodai szükségleteit, hogy hozzájáruljon a német nemzetiség identitástudatának, kulturális hagyományainak megőrzéséhez, ápolásához, fejlesztéséhez.
- Célunk, hogy nyugodt, békés légkörben egymással empátikus, toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekeket neveljünk, a gyermek egész személyiségét, érzelmeinek, kognitív képességeinek, mozgásának harmonikus fejlődését segítsük.

3.6. Pedagógusképünk

Olyan óvodapedagógus, akire jellemző a gyermekszeretet, a pedagógiai optimizmus, a szülők tisztelete, az empátia, az innováció, az etikus viselkedés, és a folyamatos önfejlesztés.

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült, pedagógiai megújulásra törekvő. Jellemzői az önképzés, a továbbképzés. Testületen belül lehetőséget kínálunk az önállóságra, a kezdeményezésre. A másságot, a különbözőséget elfogadjuk, az egyéni értékek pozitív irányú megközelítését erősítjük.

Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

A szakmai munkaközösségek pedagógiai megfigyeléseket, feltáró - elemző munkát végeznek, bemutatókat tartanak, módszertani ajánlásokkal segítik egymást.

Az óvodapedagógus és a dajka együttműködése

A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

3.7. Hagyományrendszerünk

ÜNNEPEK	MEGEMLÉKEZÉSEK
Terményünnep	Szüret
Márton-nap	Idősek Világnapja
Mikulás	Advent
Karácsony	Föld napja
Farsang	Nemzetiségi hét

Március 15.	Napraforgó Nap
Húsvét	Születésnap, névnap
Anyák Napja	Víz világnapja
Nagycsoportosok ballagása	

3.8. A nemzetiségi óvodai nevelés

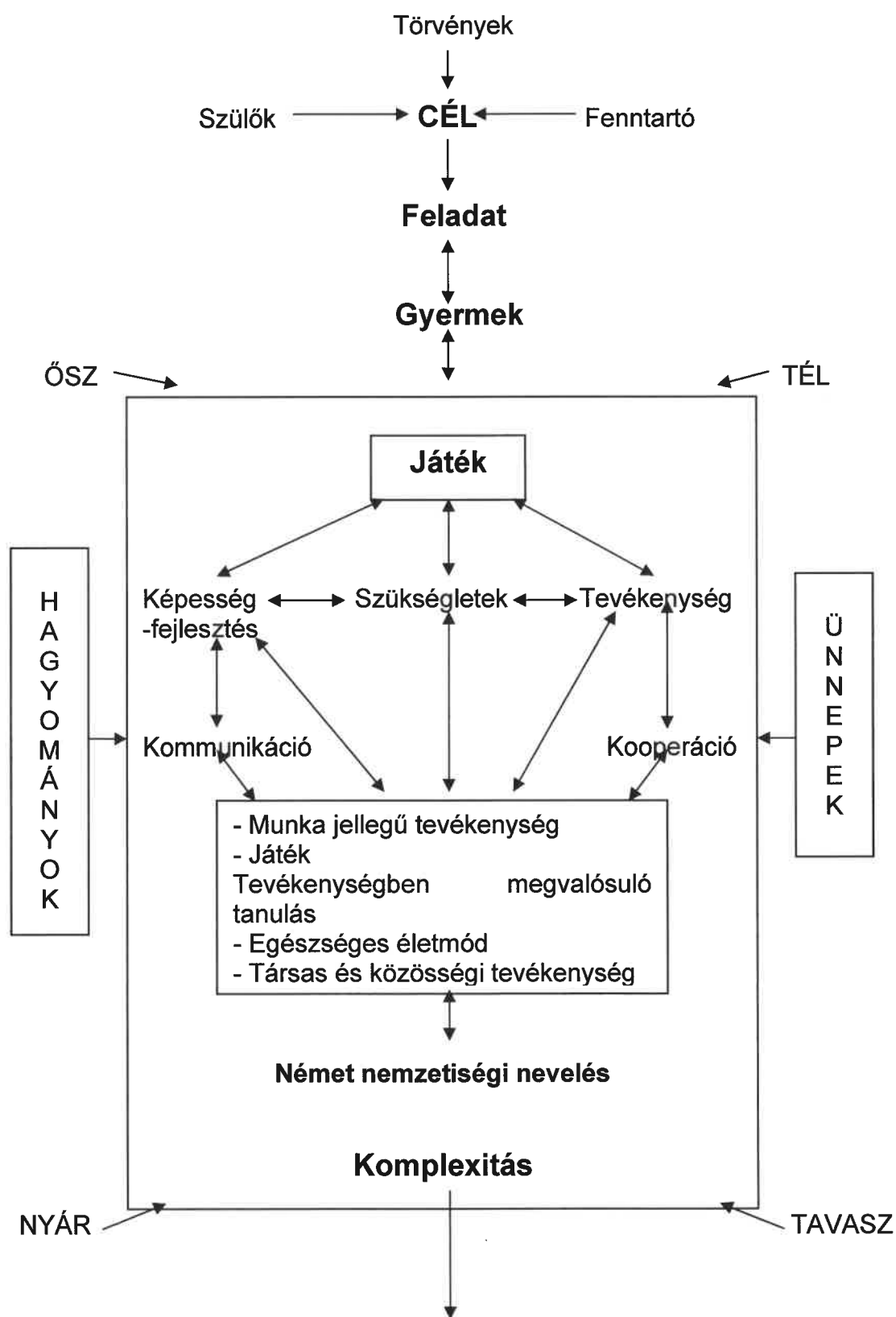
A nemzetiségi óvodai nevelés formái

A nemzetiségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, és a 17/2013. (III.1.) EMMI Rendelet nemzetiségi óvodai nevelésének irányelveit figyelembe véve alakítja ki. A tartalmakhoz felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés kiterjed a nemzetiségi hagyományok, szokások továbbörökítésére és a nemzetiségi identitás megalapozására és fejlesztésére. A nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda mindkét nyelv /a nemzetiség nyelve és a magyar nyelv/ fejlesztését szolgálja. Az óvodai élettevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A mindennapos rutinszerű tevékenységeknél mindkét nyelvet használjuk, hangsúlyosan megjelenik az étkezés, önellátás, tisztálkodási folyamataiban.

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- A gyermekek nemzetiségi óvodai nevelését egészen az iskola megkezdéséig biztosítjuk.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak rendelkeznie kell német nemzetiségi óvodapedagógusi diplomával, ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkinccs tovább örökítése.

3.9. Programunk rendszerábrája

EREDMÉNY

4. Az óvoda nevelési célja és feladata

4.1. Az óvoda nevelési célja

- Az óvodások sokoldalú harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A nemzetiség nyelvének és kulturális hagyományainak megismertetése, átörökítése és fejlesztése.
- Az óvodáskorú gyermek társadalmi gyakorlatra való felkészítése a teljes személyiség fejlesztésével tevékenységek által, és az életre való felkészítés tevékenységeken keresztül mindkét nyelven.

4.2. A nevelés

A nevelés a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és tevékenykedés ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységet úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiaiilag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyermeket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

Mire orientálhat az óvoda? Azt valljuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét /életre nevelését/ minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

- A kooperáció konkrét tartalma: a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.
- A kommunikáció konkrét tartalma: a közmegegyezésre / a konszenzusra/ való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják. Az óvoda a pedagógiaiilag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik.

A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogyan is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét - eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítik. Az óvodai nevelés azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

4.3. A nemzetiségi nevelés feladata

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermekek nyelvismeretét - a nemzetiség nyelvén folyó minél teljesebb kommunikációra törekvés. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásra alapuló nyelvelsajátítást.
- A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából /irodalom, zene, népi játék/ tudatosan felépített tematika segítségével változatos nyelvelsajátítási módok megszervezése.
- A kétnyelvű nevelés két kiemelt területe: a gyermeki személyiség fejlesztése és a nyelvi fejlesztés, amit kiejtéstanulással, a beszédkészség alapozásával, szókincsbővítéssel, a válaszadó szerepének gyakorlásával és a nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítésével érhetünk el.
- A nemzetiségi identitástudat kialakulásának segítése.
- A gyermekek felkészítése a nemzetiségi nyelv, iskolai tanulására.

4.4. Általános nevelési feladatok

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai, és az intellektuális érzelmek differenciálódásával valósul meg. A gyermekek testi, lelki szükséglete egyénenként és életkoronként változik. Az óvoda biztosítja a **testi, érzelmi, értelmi nevelést**. Érzelmi és értelmi fejlődés a kiegyensúlyozott testi fejlődés függvénye. Ezért a **gondozás** nevelési keretét és a **mozgás**lehetőségek beépítését fontosnak tartjuk. Óvodáskor végére kívánjuk elérni, hogy egyéni testi szükségleteit a gyermek felismerje, azok kielégítésére önállóan, mások érdekeinek megsértése nélkül képes legyen. Érzelmi fejlődésükben az erkölcsi tulajdonságoknak tulajdonítunk kiemelt szerepet.

Az érzelmi nevelés feladatai

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése.
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése.
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése.
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése.
- Az ösztönök és az érzelmek irányításának fejlesztése.
- Az érzelmi zavarok csökkentése.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek.
- A mindennapi testi-lelki edzés biztosítása - fejleszti a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában pozitív érzelmi töltés kialakítása - segíti a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes lesz a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- A kapcsolatteremtő képesség megerősítése - segíti a barátkozást, s lehetővé teszi, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A szociális érzékenység kialakítása - segítse a másság elfogadását.
- A gyermekek önértékelésének, közösségi érzésének fejlesztése - a mindennapok, ünnepek és feladatvégzés során.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai

- Az esztétikai nevelés jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt.
- Egészséges, esztétikus környezet biztosítása - segíti a szépérzék kialakulását.
- Harmonikus, összerendezett mozgás gyakoroltatása - elősegíti az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai

- Az intellektuális érzelmek megjelenítése - segíti az érdeklődés felkeltését, a tanulási vágy kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsiságának fenntartása - utánpótlás kedve fejleszti az értelmi képességeket - az érzékelést, észlelést.
- A tevékenységek során szerzett tapasztalatok feldolgozása - fejleszti az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések biztosítása - erősíti a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét.
- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet segíti a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

Az érzelmi szocializációban a nemzetiségi nyelv

Feladataink

- Olyan szeretetteljes, biztonságos, derűs, nyugodt óvodai légkör biztosítása, amelyben a gyermeket már az óvodába lépés pillanatában pozitív hatások érik a nemzetiségi nyelvvel való ismerkedés során.
- Munkánk során figyelünk a gyermekek jelzéseire /öröm, bánat, visszahúzóds/.

- Játékhelyzetekben és a visszatérő nyelvi szituációkban a meglévő ismeretek spontán alkalmazása.

Gyermeki tevékenységek

- Közös játék, közös ismeretek gyűjtése foglalkozásokon.
- Közös séták, kirándulások.
- A csoport érdekében végzett feladatok, megbízások.
- Születésnapok, névnapok.
- Közös ünnepek /hagyományörző, nemzetiségi, történelmi/
- Ajándékok készítése /anyák napja, karácsony, húsvét, születésnapok, névnap, stb./

Érzelmi jellemzők óvodáskor végén

- A gyermek ragaszkodik óvodájához és érdeklődik barátai, társai iránt.
- A gyermek pozitívan viszonyul a nemzetiségi nyelvhez és az azt közvetítő óvónőhöz.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Igényévé válik a helyes viselkedés, cselekvés és a szokások szabályainak betartása.
- Türelemesen meghallgatja a felnőtteket és társait.
- Együtt érez a közösség tagjaival, elfogadja a másságot.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodás életkorban kiemelt jelentőségű. Célunk a gyermekek egészséges életvitel igényének alakítása, testi fejlődésének elősegítése. Feladatunk a gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés, szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítjuk. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezzük a teendőket, hogy elsajátíthassák a mindennapos tevékenységeket, a testápolási szokások sorrendjét.

Az azonos gyakoroltatás érdekében az egy csoportban dolgozók (óvónők, dajka) megállapodnak a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében.

A nemzetiségi nyelvet közvetítő óvónők rendszeresen használják az egészséges életmóddal kapcsolatos nyelvi kifejezéseket.

Egészségfejlesztési program

Az óvoda egészségnevelési programja az egészséges életmód kialakítását, az egészséges életvitel igénnyé alakítását, képességgé fejlesztését célozza, ebbe illeszkedik bele a gyermekek egészségvédő ismereteinek és attitűdjének alakítása, testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

A teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, mely áthatja a mindennapokat, az óvodában végzett tevékenységeket. A szülőket is bevonva reméljük, hogy a gyermekek egészségi állapotának változása kedvező irányú változást fog mutatni.

Kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egészségéhez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztési feladatoknak, melyek különösen az alábbi területekre terjednek ki:

- Egészséges táplálkozás
- Mindennapos testnevelés, testmozgás
- Testi-lelki egészség fejlesztése (viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése)
- Bántalmazás, erőszak megelőzése
- Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- Személyi higiéné

4.5. A nevelési cél elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

4.5.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek **fejlődő** személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, **életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként** változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a **család az első szocializációs színtér**, amely a kisgyermeket formálja. **A családi hatások** a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy **spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait**. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez, és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során.

Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre.

Kiemelten kell kezelni a gyermekek fejlődésének elősegítését, a helyes higiéniai szokások kialakítását. Az elsajátítást a fokozatosság elve jellemezze.

A gyermekek fejlődését segítik:

- helyes testtartás kialakítása
- esztétikus terítésre szoktatás, megfelelő teríték biztosításával
- életkortól és fejlettségtől függő étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használata

Egészséges, korszerű táplálkozás:

- a gyermekek számára eddig ismeretlen ételek elfogadtatása
- különféle anyagcserezavarokban szenvedő gyermekek egyedi étrendjének megoldása, törvényi változásoknak megfelelően.

- a mindenkori folyadékigény kielégítése

Délutáni pihenés:

- nyugodt légkör megteremtése
- a pihenés idejének biztosítása
- megfelelő szellőztetés friss levegő

Test edzése:

- nap- légfürdő, mozgás
- a napi tevékenységek során minél több idő eltöltése a szabadban, az időjárás függvényében

Tisztálkodás:

- kézmosás, törülközés, fésülködés, fogápolás - helyes, rendszeres végzésére szoktatás, nevelés, az egészség megóvása érdekében.

WC-használat:

- a WC-papír, nedves törölő rendszeres és megfelelő használatára, önállóságra nevelés, WC-higiénia /leöblítés/ szabályainak kialakítása

Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket. Az óvónők kérik a szülőket, hogy többreteküen öltöztessék gyermekeiket.

A mindennapi *szabad mozgás* nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék különféle mozgásfejlesztő eszközön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A *gyermekek alvásigényének* egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és altatódal éneklés nyugtatólag hat.

Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kíváncsalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni, és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez.

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- Az egészséges, biztonságos óvodai környezet megteremtése.
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása.
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása.
- A gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzése.

- Az egészséges életmód, testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Olyan gondozási szokásrendszer kialakítása, melynek során a gyermeknek lehetősége, alkalma van testi szükségleteinek és mozgásigényének kielégítésére.
- Az óvónő vegye figyelembe az egyéni beszédfejlődés ütemét és a gyermek saját kialakult szokásrendszerét.

Óvó-védő intézkedések a balesetek megelőzésére

- Az óvoda minden alkalmazottjának egyik legfontosabb feladata a gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése, a gyermekbalesetek megelőzése.
- Ugyanakkor óvodai nevelésünkkel a gyermekekben igyekszünk kialakítani saját testi épségük megőrzését, társaik testi épségének védelmét.
- Külön figyelmet fordítunk az óvodába lépéskor, hogy a személyiséglapon szerepeljenek a gyermek esetleges betegségei, illetve betegségekre való hajlama.
- A gyermekek orvosi felügyelete, rendszeres egészségügyi szűrése biztosított az orvosi rendelőben.
- Kiemelt feladatként kezeljük a gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérését, a változásokról a szülőket, illetve az óvoda védőnőjét, a körzet gyermekorvosait azonnal tájékoztatjuk.
- A szabályok betartásával ügyelünk a gyermekek testi épségére, egészséges fejlődésére. /A szabályokat az SZMSZ tartalmazza./

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- A gyermek önállóan tisztálkodik, fogat mos, fésülködik és vigyáz a mosdó rendjére.
- Ismeri az étkezés során használatos eszközöket, kulturáltan étkezik, és ügyel a környezet rendjére.
- Helyes, megfelelő sorrendben, önállóan öltözködik, vetkőzik és rakja rendbe a ruháját, cipőjét beköti.
- Szokásává vált a rendszeres, gondos tisztálkodás, mozgás és étkezés.
- Óvatosan bánik a játékokkal, és a különböző használati tárgyakkal.
- Ismeri és használja az étkezés, öltözködés és testápolás során használatos kifejezéseket a nemzetiség nyelvén.

4.5.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődik. A gyermek, tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban.

A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- Az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen /aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélheti meg/.
- A célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön.
- A tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen /csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje/.

- A tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból: elégítse ki a gyermekek akciószükségletét, valamint oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát /az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig- a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig/.
- A tevékenységek szolgálják a kisebbség nyelvi irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúrájának továbbörökítését és a kisebbségi identitás megalapozását.

A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- A tevékenység pedagógiai előkészítése /ráhangolás, tudatosítás stb./ közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel /semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyermekeknek/.
- A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak.

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként.

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés, változás felkelti a gyermek figyelmét, és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- Biztosítsa minél változatosabb, többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket / idő hely, eszközök, ötletek/.
- A tevékenységek megszervezésében, támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára.
- A nemzetiségi óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek ismeret és nyelvi készség szintjét.
- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban.

4.5.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés, olyan képességek, kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető, pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban állnak egymással:

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít, a nevelés:

- orientáló tevékenység is,
- tevékenységszervezés is,
- képességfejlesztés is.

Az első két funkcióval korábban már foglalkoztunk. Most a harmadik részfunkció sajátosságait és teljesítésének feltételeit vizsgáljuk közelebbről.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

1. Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
2. A második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága /közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb./ határozza meg.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- A tevékenység a kifejlesztett képesség forrása /mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek/.
- A tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének / a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság/.
- A tevékenység a képességfejlesztés eszköze /az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók/.
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye /a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg/.

Csak a valós tevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása, és a képességeket a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben szerezhetik meg. Ezek, mint említett, kitüntetett képességosztályok bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieken azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre, egyénre szabott fejlesztési tervre van szükség.
- Minden gyermek képességét önmagához - saját lehetőségeihez - viszonyítva, differenciáltan igyekezzon fejleszteni.

4.6. A tudatos fejlesztés feltételei

A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

4.6.1. Az objektív /külső/ feltételek

Az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet általában adottak. A csoportszobák, a mosdók, az öltözők, a tornaterem és egyéb kiszolgáló helységek megfelelnek a Magyarországon elfogadott szabályoknak. Az óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül milyen bútorzattal és hogyan alakítják ki az óvoda belső tereit. A tevékenységi lehetőségeket igyekszünk folyamatosan bővíteni, ehhez az új módszerek megkívánják az új eszközöket.

Óvodánk sajátossága tágas udvarunk, amit igyekszünk minél hatékonyabban kihasználni. Az utóbbi években nagy hangsúlyt fektettünk az EU. Szabványnak megfelelő játékok beszerzésére, amik igen költségesek és folyamatos pótlást igényelnek.

Miután az óvoda épülete nem teszi lehetővé a csoportok közötti átjárást, ezt a lehetőséget a programnak megfelelően az udvaron biztosítjuk a gyermekek számára. Az udvari szabad játékválasztás döntési lehetőséget, új baráti kapcsolatok kialakítását és az egymás közötti kommunikáció és kooperáció elősegítését teszi lehetővé.

4.6.2. A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe, a gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják. Az óvónőknek ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába. Tapasztalataink szerint, a mai gyermekek egy része egyre kevesebb élményt hoz magával, ezért tartjuk fontosnak évente több alkalommal a tanulmányi kirándulásokat.

Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a

leghatásosabb nevelőerők egyike. Sok múlik azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete, azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő biztonságot sugárzó egyénisége hat a gyermekekre.

A környezetben élők hatásai

Az óvoda mindig adott környezetben működik, ezért valamennyi óvoda esetében lehetnek eltérő és azonos vonások a környezet feltételeit, lehetőségeit illetően. Fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Nagyon különböző szociális háttérrel rendelkező gyermekek kerülnek az utóbbi időben az óvodába. Az eltérő kulturális környezetből érkező gyermekek miatt nagy hangsúlyt fektetünk a beszoktatásra és a gondozási tevékenységekre. Évről évre növekszik a nagycsaládosok száma. Éppen ezért, a családdal való együttműködésre és az óvodai élet megszervezésére / programok, ünnepek, napirend / nagy gondot fordítunk.

A szülők számára is fontos, hogy a gyermekek megismerjék és megszeressék a német nyelvet.

A gyermekek, szülők, fenntartó és iskola elvárásait, igényeit folyamatosan szem előtt tartjuk / személyes beszélgetések, közös programok / és reményeink szerint a jövőben még közvetlenebb együttműködés alakul ki.

4.7. A fejlesztés tartalma

A tevékenységek által nevelődő gyermek aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezetének.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tevékenységeken keresztül jut érvényre a nevelési folyamat négyes feladatrendszerében:

- 4.7.1. Játék és tanulási tevékenység
- 4.7.2. Társas és közösségi tevékenység
- 4.7.3. Munkatevékenység
- 4.7.4. Szabadidős tevékenység

Fontos, hogy a feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek. Tehát a feladatokat komplex rendszerben tervezzük! Miután a nevelésnek a tanulás egy része csak, ezért a tanulást a nevelésben tervezzük! A nevelés és tanulás tervezésénél is a **komplex** gondolkodásmód, a nevelési területek összekapcsolási szándéka vezeti gondolatainkat!

4.7.1 A játék és tanulási tevékenység

Játék

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. A játék kicsiben maga az élet, amit a kisgyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért, az életre nevelés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebbé válhat.

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétszámot, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

([Forrás](#) – 363/2012 Korm rendelet ONOAP 1§, 1 melléklet)

- A gyermeknek joga van a játékhoz, életének ez ad értelmet, ebben, és csakis ebben fejlődhet.
- Ebben ismeri meg a világot. Ez az ő munkája, alkotása, legfontosabb tevékenysége.
- A játék semmi mással nem helyettesíthető, önként vállalt gyermeki tevékenység.
- A játék alapvető és legfőbb tevékenységi forma.
- A játék segíti a gyermek tájékozódását környezetében, erősíti a gyerekek döntésképeségének fejlődését.
- Pozitív érzelmi töltésű tevékenység.
- A játék során alakul ki a legtöbb kommunikációs helyzet, mely sok lehetőséget rejt a nyelvi ismeretek önként vállalt reprodukálásához, alkalmazásához és a kommunikációs helyzetekben való tájékozódáshoz.

Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek, tárgyi lehetőségek megteremtését, melynek hatására a gyermekek spontán játéka,

tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást.

Szabad játéknál feladatunk

- A tudatos, megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlét.
- Ha kéri bekapcsolódunk, és ilyenkor az óvónő is kettős tudattal él.
- A beavatkozás mértékét és módját mindig az
 - adott helyzet
 - adott csoport
 - a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.

A kezdeményezett játék esetén

Mi indítjuk el a játékot: ötleteket adunk, javasolunk úgy, hogy közben alkalmazkodunk:

- a gyerekek megnyilvánulásaihoz,
- a helyzethez,
- a személyes igényekhez,
- a gyerekek kérdéseire.

Feladataink a játékhoz szükséges feltételek biztosításához

- A nyugodt, derűs légkör - mely alapfeltétele a játéknak - egy alapvető szokásrendszerre épül. A gyermekek szabadon dönthetnek arról, hogy a választott játékot kivel, milyen helyen, mennyi ideig és milyen eszközzel játsszák.
- A megfelelő hely biztosítását a csoportszobákban a bútorok praktikus, ésszerű elrendezésével úgy alakítottuk ki, hogy otthonos legyen, a variálható játszószarkoknak, kuckóknak, a szabad mozgásnak lehetőséget biztosítson. A csoportszobák játékterei nyáron, ősszel, tavasszal a csoportszobák előtti terület igényével bővülnek. Itt mozgásos játékok szervezésére van lehetőség. Az óvoda udvara is nyújt lehetőséget az állandó játszóhelyeken túl, spontán játékok megszervezéséhez mozgatható kiegészítő játékeszközökkel. A játékhoz szükséges időkeretet rugalmas, részben folyamatos napirendünk biztosítja. Játékeszközök balesetmentesek, esztétikusak, fejlesztő hatásúak, megfelelnek az életkori és egyéni sajátosságoknak. Az élményszerzés lehetőségét közvetlen tapasztalatszerzés útján biztosítjuk. Figyelünk arra, hogy a gyermekeknek legyenek élményháttereik (piac, bolt, posta)
- Csoportalakító játékokkal, társasjátékokkal, együttműködést fejlesztő játékokkal segítjük a kapcsolatok kiépítését.
 - Szituációs és szimulációs játékokkal segítjük a kapcsolatok, a konkrét megoldások keresését, lehetőséget biztosítunk a beszédkészség fejlesztéséhez.
 - Hagyományos játéklehetőségek biztosításával a klasszikus óvodai játékfajtákban biztosítjuk a játékok gazdagítását az egyéni sajátosságok figyelembevételével.
 - *Szerepjátékban* alakítjuk a viselkedéskultúrát, segítőkészséget, alkalmazkodóképességet, aktivitást, a kommunikációs szerepnek megfelelő viselkedésmódokat.

- *Dramatizálással, bábozással erősítjük a pozitív magatartásformát, a kifejezőkészséget mindkét nyelven.*
- *Szabályjátékokban fejlesztjük a szabályok betartását.*
- *Konstruktív, építő játékban segítjük az összerakosgatás, szerkesztés örömeinek kibontakozását, az egyéni ötletek, elképzelések megvalósulását.*
- *Barkácsolásban minden tevékenységet közös gyűjtőmunka előz meg.*
- *Szabadban történő játékokban segítjük a társas kapcsolatok kedvező alakulását, az együttműködést, a mozgásigény kielégítését.*
- *Mindig akkor és annyit segítünk, amennyire a gyerekeknek szüksége van.*

Gyermeki tevékenységek

- Változatos tevékenykedés a klasszikus óvodai játékfajtákban.
- Szituációs-szimulációs játékok.
- Érzékelőjátékok.
- Én-kép fejlesztő játékok.
- Csoportalakító játékok.
- Társasjátékok.
- Nyelvi didaktikus játékok.
- Természetet és környezetet vizsgáló játékok.

Módszertani alapelveink

- Alkalmazkodó, helyzetfelismerő képességből következően szituációtól függően válasszon az óvónő konkrét játéksegítő módszert.
- Amennyiben a gyermekek problémamegoldóak, az óvónő legyen követője, szemlélője a játéknak, hagyja cselekedni a gyermekeket.
- Ha szükség van rá, legyen az óvónő játékkezdeményező, modellnyújtó.
- Akkor avatkozzon be az óvónő, ha a gyermekek durvák, agresszívek, vagy ha kéri.
- Az óvónő az egyéni sajátosságok figyelembevételével segítsen ötletadásban, témaválasztásban.
- Fontosnak tartjuk az együttjátszást, az együttérzést, a türelmet, a játékba való beleélését.
- Minden gyermek teljesítményét önmagához képest mérjük és értékeljük.
- Nem csak az eredmény a fontos, hanem az igyekezet, a tevékenység.
- Kreativitáson nem csak újak a létrehozását értjük, hanem minden érdeklődéssel, buzgalommal, odafigyeléssel végzett tevékenységet.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, és ezáltal fejlődnek. A játékba integrált tanulás azt jelenti a gyakorlatban, hogy a gyermekek a tevékenységek után visszatérhetnek választott játékukhoz.

A **tanulás** valamennyi képességekben spontán és szervezett helyzetekben ad lehetőséget az ismeretek bővítésére, kiegészítésére. A tanulás erősíti a szándékos figyelmet, segíti a figyelem terjedelmének és tartalmának növelését.

- A tanulás célja a figyelem átvitele és megosztása.
- A képi gondolkodás lehetőségével segíti az elemi, fogalmi gondolkodás kialakulását. Erősíti a felidézés képességét.

A játékos tanulás során fejlődik a megismerő tevékenység, pontosabbá válik a valóságról alkotott kép. A spontán és szervezett tanulási helyzetekben a szándékos figyelem erősítését segítjük a figyelem terjedelmének, tartalmának növelésével. Erősítjük a felismerés képessége mellett a felidézést. A szemléletes, képi gondolkodás erősítésével megalapozzuk az elemi, fogalmi gondolkodást.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban.

A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, cselekvésre és közben új felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Tehát szinte észrevétlenül, játszva tanul. A több érzékszervet igénybevevő tapasztalás, cselekedtetés a legfontosabb a 3-7 éves gyermekek szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy **örömmel és önként** vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. *A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket.* Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához.

A tanulás feltétele: a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

: A tanulás lehetséges formái az óvodában

- – az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás
- – és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- – a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- – a játékos, cselekvéses tanulás;
- – a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- – az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- – a gyakorlati problémamegoldás.

. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Az óvodapedagógus feladatai a játék és tanulási tevékenységgel kapcsolatban

- A gyermekek zavartalan játékához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszköz) biztosítani.
- Megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és indirekt módon befolyásolni.
- A gyermeki játék önállóságát tiszteletben tartani.
- Szükség esetén bekapcsolódni a játékba, együttjátszani a gyermekekkel.
- A pozitív magatartásformákra, megnyilvánulásokra építeni.
- A példamutatás, mert ez hat a leginkább a gyerekekre.
- Minden gyermek érezze a szeretetünket.
- Fontosnak tartjuk megtanítani játszani a gyerekeket a fejlettségi szint figyelembevételével.
- Olyan szituációkat teremteni, gazdag, sokféle tevékenységet szervezni, amelyekben a gyermek saját kezdeményezéséből cselekedhet, saját elképzeléseit valósíthatja meg, amelyekben önkifejezésére maximális lehetőséget kap.
- A különféle képességek fejlesztése játékos tevékenységek biztosításával.
- Lehetőséget kínálni a gyermekek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék felfedezése érdekében.
- Megismertetni a gyermekeket olyan játékokkal, melyek a kisebbség hagyományaiból, szokásaiból erednek.

Tevékenységgel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Kialakul az együttjátszás igénye.
- Kitartóan, hosszú ideig képes egy témában játszani.
- Saját ötlete alapján próbálkozik.
- Képes szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- Ismert mesét, saját maga által kitalált történetet szívesen dramatizál.
- A barkácsolás természetes része a játéknak.
- A játékhoz készített eszközöket használja további játécai során.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Játékhelyzetben újraalkotja a felnőttek tevékenységét.
- A játéktémát napokon keresztül folytatja társaival.
- Él benne a tanulás utáni vágy.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.

4.7.2. Társas, közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásának legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek

színvonalát, az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága / közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb./ határozza meg.

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez.

A társas és közösségi tevékenységek gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben /társadalmi gyakorlatban/ egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik.

Nagyon fontos feladat: tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. *A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani.*

Nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkől kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletbetartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában.

A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó.

A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek-a gyermek egyéni örömein túl- a közös élményt is kell erősítenie.

A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a **tevékenykedtetésen** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek.

A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymásra figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb.

Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során.

A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között demokratikus partnervizony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus

ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását.

A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik.

A gyermek életében jelentős fordulópont, amikor először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek, valamint a gyermekek és felnőttek közötti kontaktusfelvételre.
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátzás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A konfliktusok kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában.

Tevékenységgel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Egymáshoz segítőkészek, figyelmesek, toleránsak.
- Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja.
- Le tud mondani egy-egy játékszerről, és ezeken megosztozik.
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
- Felelősséget vállal társaiért, a csoportért.
- Ünnepekre egyetértésben készül társaival.
- Elvégzi a rábízott feladatot.
- Szívesen dolgozik a közösségért.

4.7.3. Munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. *A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munkatevékenység. A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe.*

Célja:

- Ezekben a tevékenységekben olyan készségek és tulajdonságok alakuljanak ki, melyek kedvezően befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatait.

- Pozitív értékeléssel, megerősítéssel kívánjuk elérni, hogy a gyermekek szívesen vállaljanak feladatokat, egyéni megbízatást.
- Célunk, hogy a gyermekek az egyes munkafajtákban sokféle munkafázist, eszközt megismerjenek, problémahelyzetekben ezeket az ismereteket alkalmazzák.

A munka pedagógiai funkciója a gyermek együttműködési képességeinek fejlesztése, ahol az erőfeszítés és az eredmény közvetlenül érzékelhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő - fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése.

A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyiségével kapcsolatos - és a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes **önállóságot**. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható, és sohasem a gyermekre kényszerített feladat. Válgjon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak **önállóan dönteni**, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Lehetőség adódik az óvoda udvarán virágos és veteményes kertet létesíteni, növényeket gondozni, gesztenyét vagy más terméseket gyűjteni stb. Véleményünk szerint *a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontos az óvodában az élősarok kialakítása és a kerti munka megvalósítása.* Tavasztól- ősziig lehet tevékenykedni a virágos kertben, és a magas ágyasokban, közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyermekek. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon a gyermekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló, illetve a társai érdekében végzett tevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket, ezek számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- A munkatevékenységekkel kapcsolatos német nyelvi ismeretek közvetítése, szókincsbővítés.

Munkafajták: testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálás, naposi munka, környezetgondozás, kerti munka, a rend fenntartásáért végzett munka.

Gyermekei tevékenységek

- Csoportszoba bútorainak, berendezési tárgyainak átrendezése foglalkozásokhoz, alváshoz, étkezéshez.
- Az öltözködés során használatos ruhadarabok fel- lehúzása, gombolás, kötés stb.
- Mosdóban önállóan mosnak kezet, használják a WC-t, ügyelnek a helyiség tisztaságára.
- Esetenként a helyiségeket felsöprik, a bútorokat /asztal, szék/ átrendezik.
- Az udvar rendjének megőrzésében segítenek /papír, szemét összegyűjtése, locsolás/.
- A kerti növényápolásnál, gondozásnál /vetés, palántázás, gyomtalanítás/ segítenek.
- Önkiszolgálással, naposi munkával segítenek az edények, evőeszközök szétosztásában.
- Egyéni szükségleteiknek megfelelően folyadékot töltenek a kancsóba, kiosztják.
- Esetenkénti megbízatásokat teljesítenek.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- A különböző tevékenységekhez, barkácsoláshoz, kerti munkához stb., használt eszközöket, anyagokat megfelelően használja, és el is rakja.
- Részt vesz a kerti munkában.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Önállóan, igényesen végzi feladatát, naposi és egyéb más tevékenységeit.
- Az elkezdett munkát befejezi.
- Ismeri és alkalmazza a munkafázisokkal kapcsolatos kifejezéseket és az eszközök nevét.

4.7.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. Az ilyen döntést ugyanis már nem

befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy az irányított gyermek egyszer csak cselekvő, önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállótlan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Az óvodában persze sajátosan - az iskoláétól eltérő módon értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek.

Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és újabb és újabb gyakorlásra készíteti a gyermekeket. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás- és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek által alkotott eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Tud élni az adott lehetőségekkel.
- Jól gazdálkodik a rendelkezésre álló idővel.
- Önállóan dönt.
- Tud érdeklődésének, elképzelésének való tevékenységet önállóan végezni.

5. A komplex foglalkozások rendszere

A komplex foglalkozások lényege:

- Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén.
- A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi.
- A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

Alapelvek

- A játékos tevékenységek formája a célnak megfelelően lehet *kötetlen* és *kötött* egyaránt, *rugalmas időkeretben*.
- Nem daraboljuk fel a valóságot tudományágak szerint, hanem engedjük, hogy természetes egységükben ismerkedjenek az óvodások a világ dolgaival.
- Az óvónő nem fáradozik az egyéni különbségek eltüntetésén, hanem tiszteletben tartja a gyermek egyéniségét, érdeklődését és segíti önkifejezését, személyiségének természetes fejlődését.
- Mindenekelőtt abból indulunk ki, hogy a gyermeket a felnőttek világa érdekli, s közben felfedezi az emberek társadalmi funkcióit, viszonyait, s aktívan részt akar venni a felnőttek életében, tevékenységeiben.
- Az óvónő nevelői utasítás helyett lehetőségeket kínál, alkalmakat teremt, mindenekelőtt modellt - mintát - nyújt, különböző tevékenységekre, vagy a spontán lehetőségek kihasználásával ő kezdeményez.
- A programban a tanulásnak és a szabad önkifejezésnek komplex lehetősége van. Választhat, alakíthat, felfedezhet, tévedhet a gyermek. A formális oktatás helyett játszunk, de játékunk tele van a valósággal való ismerkedés sokoldalú lehetőségével.
- A tanulás a képességek és a magatartás függvénye. Egyaránt magába foglalja a megismerés iránti vágyat, a motivációs fejlődést és az ismeretszerzést.
- A tanulás kategóriáját abban a tág értelemben használjuk, ahogyan azt a pszichológiai értelmezésből ismerjük: a tudásban, teljesítményben, magatartásban, viselkedésben létrejövő változásként, gyarapodásként.
- A kisgyermeki lét a saját tapasztalatgyűjtés állandó lehetőségét igényli: vizsgálódást, próbálkozást, keresgélést, felismerést, az események szervezésének lehetőségét, egy elfogadó, érzélem gazdag, megértő légkörben.
- *Őszintén hisszük, hogy az érzelmek nemcsak kísérik a megismerést, az akarat tevékenység folyamatát, hanem a pozitív érzelmek megismerésére és tevékenységre indítanak, aktivizálnak.*

Az óvónő a gyerekek élményvilágát ismerve számba veszi az adott képességfejlesztési feladat megvalósításának eszközrendszerét, lehetőségét a napi fő tevékenységekben. Milyen élmények motiválják a gyermeki tevékenységet, mit lehet játszani, ehhez rendeljük hozzá a képességfejlesztést. Különösen fontos a komplexitás, minden tevékenységhez szervesen illő zenei, irodalmi, vizuális anyagok számbavétele, és a kölcsönös verbalitás felerősítése. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Ez így együtt jelentkezik a valóságban, és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is.

5.1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

5.1.1. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát, az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk, és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik.

Az óvodai anyanyelvi nevelés **komplex** folyamat, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni. Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket teljesítménye alatt értéklik.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermek egyéni képességeit figyelembe véve kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben, életszerű helyzetekben, minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységekben gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében

- Ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtés, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására.
- Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos.
- Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre.
- Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől.
- Dicsérje és biztassa a bátoralanabb gyermekeket, serkentve őket a beszédre.
- A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, -gátlásossággal, -elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember / logopédus / segítségét.
- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képessé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédfejlődés fejlesztése, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása, ajak és nyelvgyakorlatok.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését.

- Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Udvariassági kifejezéseket használ.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokban fejezi ki magát.
- Használja a meseirodalomban jellemző kifejezéseket, szófordulatokat.

5.1.2. Német nemzetiségi, nyelvi nevelés

- Beszédészlelési és beszédértési feladatokban megismertetjük a gyermekekkel a német nyelv sajátosságait.
- A nemzetiség nyelvén az artikulációs bázis erősítését, szókincs és fogalomkörök bővítését, a mondatalkotó készség kialakulását segítjük.
- Játékos helyzetekben fejlesztjük a folyamatos beszédet.
- Kommunikációs helyzetekben elsősorban a válaszadó szerepkör gyakorlására biztosítunk lehetőséget.
- A különböző interakciókban a kommunikációs helyzet felismerését, szerepnek megfelelő nyelvhasználatot segítjük.

A nemzetiségi nyelvi szókincs tartalma

- család, családtagok
- évszakok, napok
- évszakok és az időjárás jellemzői
- gyümölcsök
- zöldségek
- színek
- állatok
- közlekedési eszközök megnevezése.

Csoportszobában:

- Játékok, bútorok, használati tárgyak, evőeszközök, ételek megnevezése.
- Étkezéssel kapcsolatos eszközök, valamint az étkezési szokásokhoz tapadó interakciók.

Öltözőben:

- Az öltözködést kísérő cselekvések, testrészek, ruhadarabok megnevezése.

Mosdóban:

- Használati tárgyak megnevezése.
- Kézmosás, fogápolás, fésülködés, WC használat közben párbeszédesszituációk.

Udvaron:

- Játékeszközök, az udvaron található tárgyak, növények, cselekvések, időjárási jellemzők megnevezése.

Az alapvető udvariassági szokások kifejezése:

- Megszólítás, kérés, bemutatkozás, köszönés, megköszönés, köszöntés.

5.1.3. Külső világ tevékeny megfigyelése, azon belül matematikai ismeretek

Tevékenységek központú programunkban erősen dominál az ismerettartalmak komplex módon történő közvetítése, de ezzel párhuzamosan a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyoznunk kell.

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve nyújtunk matematikai ismereteket, indirekt módon a játékaikba, mindennapi tevékenységeikbe ágyazva. Életszerű helyzetekben a tér, a forma és a mennyiség azonosságainak, különbségeinek és egymás közötti összefüggéseinek megfigyelését, megértését tartjuk fontosnak. Ebben az időszakban fő feladatunk: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Tapasztalataikból kiindulva játszva, tevékenységek sorozatán keresztül, minden érzékszervüket megmozgatva juttatjuk őket újabbnál-újabb ismeretekhez, tapasztalatokhoz. Minden esetben támaszkodnunk kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. Utánzáson keresztül észlelhetnek, érezhetnek, ezáltal megismerhetik a mennyiségi-minőségi összefüggéseket.

A résztevékenységek /perceptuális, motoros, verbális és szociális/ fejlesztésével elősegítjük a matematikai ismeretek és összefüggések megértését. Ezért fontos, hogy a spontán megfigyeléseket, tapasztalatokat kiszélesítsük, elmélyítsük és rögzítsük. Lehetőséget teremtünk a gyermekeknek a kísérletezéshez, saját aktivitásuk, önállóságuk kipróbálásához.

Lényeges szempont a matematikai nevelésben is az életre való felkészítés. Természetesen napi szituációkban könnyen megfigyelhetők a valóság mennyiségi, minőségi, térbeli és formai viszonyulásai, és az állandó tevékenykedtetések során fejlődik a gyermekek megismerő képessége /érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémafelvetés - és megoldás/.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés megszervezésében

- Biztosítson olyan eszközöket és tevékenységeket, melyek felkeltik a gyermekek érdeklődését. Ezáltal lehetővé teszi számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Szervezzen megfigyeléseket a természetben, ahol megtapasztalhatják a gyermekek a tárgyak kiterjedéseit, alak, forma és mennyiségi jellemzőit, változatosságait.
- A komplex matematikai foglalkozások vagy kötetlen kezdeményezések során vegye figyelembe a gyermekek ötleteit, igényeit és aktuális élményeit.
- Játékosan, játékba ágyazva biztosítsa a matematikai képességek fejlesztését.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, összehasonlítani mennyiség, nagyság, forma és szín szerint.
- Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, vagy kevesebbet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.

5.2. Külső világ tevékeny megfigyelése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására.

A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk.

A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára.

Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretetnek.

Környékünkön és községünkben egyedülálló védett természeti és kulturális értékek találhatók, ahol figyelemmel kísérjük a természeti és környezeti változásokat. Megismertetjük Üröm /Kis-hegy, Kálvária-domb, Csókavár/ védett növény- és állatvilágával. /pl. tavaszi hérics, fűrgye gyík/. Ezért feladatunknak tekintjük a Természetbarát életmód megalapozását, a csend felfedezését.

A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Szép tágas udvarunk alkalmas arra, hogy sok növényfajtaival ismerkedjenek meg a gyermekek. Ennek érdekében virágos- és konyhakertet alakítottunk ki, és elkezdtük a komposztálást. A „termelt” komposztot így hasznosítjuk. Ezzel tudatosítjuk, hogy a növényeknek épp úgy tápanyagra van szükségük, mint az embereknek. Így azt is tapasztalhatják, hogy nem minden hulladék szemét. Másrészt saját munkájukon keresztül tudatosodik bennük az emberi munka fontossága. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. Érezzék, tudják, hogy minden állatnak helye van a természetben. A séták, kirándulások, és az óvoda udvarán, kertjében vagy az elősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek.

Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk, melyben különböző vélemények, értékkéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges.

Természetesen ide tartozik a mások /idősebbek, felnőttek, társak/ tisztelete és szeretete, a másság elfogadása is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége, és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére.

A komplex foglalkozás keretén belül érhetjük el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható, és ez által megérthető társadalmi folyamatok között, még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet-társadalom-ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

A természet-társadalom-ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrajátszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrajátszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósul meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyermekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Kényelvű környezet biztosítása, környezetünkben lévő tájházak megismertetése, amely lehetővé teszi a nemzetiség kultúrájával, hagyományaival, tárgyi emlékeivel és szokásaival való ismerkedést.
- Nemzetiségi népviselet megismertetése, melyet óvodai ünnepeken viselünk is.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Megkülönbözteti az évszakokat, napszakokat, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik, megbecsüli környezetét.
- Ismeri a környezete növényeit, állatait, részt vesz a növénygondozásban, természetvédelemben.
- Ismeri a színeket, közlekedési szabályokat.
- Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Ismeri és alkalmazza a környezeti nevelés témaköreinek megfelelő német nyelvi kifejezéseket, szavakat.

5.2.3. Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenneelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben gyakorolhatnak a gyermekek. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgástér és szabad választás, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb., kifejezésre juttassák.

Anyanyelvi nevelés, mese-vers, dramatizálás, bábozás

Nem tartjuk fontosnak foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni *minden nap* szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. *A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljük vagy verseljünk* valamilyen formában, reggel vagy délből, elalvás előtt vagy délután. A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, *gerincét a magyar népmesekincs* megismertetése adja. A nemzetiség nyelvi kultúrájából is megismernek a gyermekek meséket, verseket, mondókákat. Az óvodában a népi, klasszikus, és kortárs irodalmi műveknek is helye van.

Anyanyelvi játékokkal, ajak és nyelvgyakorlatokkal segítjük a beszédfejlődést.

Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. *A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre tekintettel vagyunk.* Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával. A mindennapos mesélés, mondókázás, és verselés a gyerekek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Szívesen versel, mesél, báboz, dramatizál.
- Néhány verset, mondókát, mesét képes emlékezetből felidézni.
- Várja, igényli a mesehallgatást.

Vizuális tevékenységek, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat.

Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges.

Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Az óvodában lehetőségük van a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Kis sarkot vagy szekrényt biztosítunk, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tároljuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek, és így a kisebbek is örömmel ismerkedhetnek meg a különböző szerszámokkal.

Ez a lehetőség széleskörű lehetőséget biztosít a nyelvi ismeretek bővítésére. A gyermekek az alkotó-, alakító tevékenység közben használják a nemzetiségi nyelvet, a színek, formák, eszközök, alkotások megnevezésénél.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol.
- Képzalkotásában kifejezi gondolatait, élményeit.
- Elképzelés után meseszereplőket stb. hangulatot is kifejezve, jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol.
- Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Önállóan és csoportosan is készít játékot, kelléket, ajándékot.
- Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
- Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papírmunkával megold.
- Tud különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagból megválasztani.

Ének-zene, énekes játék

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából kitüntetett helyet kap. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel.

Kodály Zoltán útmutatásai alapján, Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira és a kortárs művészeti alkotásokra épülő fejlesztés, a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítjuk a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományőrzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, séták.

Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. Tehát ez a feladat sem korlátozódik csupán a foglalkozások időtartamára.

Az érzelmeken keresztül megszerettetjük az éneklést, az énekes játékokat. A nemzetiségi dalok, táncok, rigmusok, játékok beépülnek az ének-zenei nevelés anyagába. Fontosnak tartjuk a zenei élményhez juttatást. Zenei hallásukat, ritmusérzéküket, zenei emlékezetüket fejlesztjük. Változatos tevékenységeken keresztül aktív szókincset, nyelvi kifejezéseket sajátítanak el, fejlődnek a nagymozgások, finommotorika, testséma, téorientáció területén is. Zenei képességfejlesztésben szókincsük bővül a fogalompárok, zenei hangszínek, hangszerek megnevezésével. Zenei képességfejlesztésben megismertetjük a zene sajátosságait (zenei hangsúlyok, mozgásformák, speciális mozgások révén). Zenehallgatásra nevelésben nép- és műdalokat, kórusműveket, hangszeres zeneműveket hallgatnak. Ünnepek alkalmával az óvónői kórus többszólamú dalaival ismerkedhetnek meg a gyermekek. Zenei élményük, ízlésük ez által is bővül. A gyermekeknek lehetőségük nyílik a ritmushangszerek használatára. A zenehallgatásnál figyelembe vesszük a gyerekek nemzeti hovatartozását is.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Élvezettel hallgat zenét.
- Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül énekelni, a kisebbség nyelvén is.
- Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Tud társaival térformákat alakítani.
- A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi.
- Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos-játékot, a kisebbség nyelvén is.
- Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni.
- Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tapssal a dalból kiemelni.
- Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerekkel tudja kíséni.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében

- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának: fedeztesse fel a csendet.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat megteremtésére.

5.3. A társadalmi feladatokat tudatosító komplex foglalkozások

5.3.1. Mozgásfejlesztés és a mindennapi testnevelés

Objektív feltételei

A megfelelő hely biztosítása. A foglalkozásokat döntő mértékben, a szabadban valósítjuk meg, ahol füves, sík, dombos és kavicsos terület áll rendelkezésre. A lefektetett gumik

kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. A megfelelő távolságban rögzített mászóakák az udvarunk fontos kellékei. Minden, ami az óvoda udvarán található /fák, bokrok, homokozó, tornaszoba, játékeszközök, stb./ felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Mindenkor nagy gondot fordítunk az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyermekekkel a szabadban.

Szubjektív feltételei

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek.

A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépüljön. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés ideje alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékokkal tölti ki az időt. Heti egy alkalommal szervezett testnevelés foglalkozást tart.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés, és a mozgásfejlesztés megszervezésében

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad játék és mozgásgyakorlásának feltételeit. Adjon ötleteket, irányítsa a gyermekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is az optimális terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtson változatos lehetőségeket.
- A nemzetiségi óvodapedagógus mozgásos játékokkal biztosítsa a gyermekek mozgáslehetőségét és nyelvi fejlődését.
- Segítse elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.
- Feltételek megteremtése a biológiai fejlődés elősegítéséhez, a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességének növeléséhez.
- A gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építés.
- A megfelelő öltözék biztosítása minden gyermek számára, a szülők bevonásával.

- A szülők figyelmének felhívása az óvodán kívüli mozgási lehetőségekre /uszoda, kerékpározás, játszótér, rollerezés, szánkózás, síelés, kirándulások/.

Tevékenységekkel kapcsolatos jellemzők óvodáskor végén

- Tud néhány mozgásos játékot irányítás nélkül végrehajtani, maga is kezdeményezi azokat a szabadban és zárt térben egyaránt.
- Tud térben tájékozódni, ismeri az irányokat, mozgása rendezett, teljesítőképessége növekvő.
- Mozgástapasztalata az egyensúlyozásban, ugrásban gyarapodik.
- Cselekvőképessége gyors, mozgásban kitartó.
- Különböző játékformákban a szabályokat pontosan betartja.
- Ismer néhány mozgásos játékot a kisebbség nyelvén, melyben szerepet is vállal.

6. A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

Szociális

- Önállóan teljesít, személyi kontaktus nélkül.
- Tevékenysége motivált, jó megoldásra törekvő, elmélyült és kitartó.
- Könnyen vált át más tevékenységekre, munkatempója átlagos.
- Tevékenységének akadályozásában kivárássra képes.
- Kapcsolatteremtése kezdeményező, elfogadó.
- Tevékenységekbe bekapcsolódó, alkalmazkodó és együttműködő.
- Felnőttekhez és gyermekekhez való viszonya elfogadó, segítőkész és együttműködő.
- Feladatot megérti, elfogadja, teljesíti.
- Feladattartása önálló, elmélyült, kitartó.
- Érzelmileg kiegyensúlyozott.
- Pozitívan viszonyul a kisebbség nyelvéhez, kultúrájához, az azt közvetítő óvónőhöz.

Nyelvi kifejezőképesség

- Szókincse átlagos, elvont kifejezéseket használ.
- Beszéde folyamatos, összefüggéseket felismer.
- Szövegvisztaadása teljes, pontos.
- Nemzetiségi nyelven is képes kommunikálni.
- Az udvariassági formákat német nyelven is alkalmazza.

Mozgás

- Egyensúlyérzéke életkorának megfelelő.
- Mozgása koordinált, irányváloztatásra, összetett mozgásra képes.
- Csúszást, kúszást, mászást változó körülmények között is magabiztosan végzi.
- Állóképessége és tempója megfelelő.

- Mozgáshoz való viszonya örömteli, felszabadult.

Finommotorika

- Kezessége kialakult.
- Finommozgása könnyed, pontos, precíz.
- Vonalvezetése folyamatos, pontos, határozott, a kapcsolódási pontokon összekötött.
- Színhasználata változatos.
- Ollót megfelelően használja.
- Cipőjét beköti.

Zenei képességek

- Önállóan énekel.
- Kezdőhangot átveszi.
- Egyenletes lüktetést érzi.
- Ritmusokat megkülönböztet.

Kognitív képességek

- Megfigyelése részre irányuló.
- Figyelme megosztott, tartósan koncentrált.
- Emlékezete szándékos, hosszú távú, pontos és megbízható.
- Képzelete reproductív.
- Gondolkodása szemléletes-képszerű. Logikai feladatokat megold, hibás feladatot önállóan javít.
- Gondolkodási műveletekre képes, és összefüggéseket meglát, elrendez.
- Mennyiség- és számfogalma kialakult /10-es számkörben/.
- Ok-okozati összefüggéseket észrevesz, önállóan rendez időrendi sorrendbe.
- Színárnyalatokat ismeri.

Nemzetiségi nyelvi fejlettség

- A nemzetiségi nyelvet használó óvónőhöz kötődik.
- A nemzetiségi nyelv alkalmazása során együttműködő.
- Az udvariassági formákat alkalmazza.
- A napi tevékenységek gyakorlása során szituáció nélkül is megérti a nemzetiségi nyelvet.
- A játék-, és a rendszeresen visszatérő nyelvi helyzeteket megérti, önállóan teljesíti.

7. A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletekre, tapasztalatokra.

A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében más és más lehet. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában havonta tervezünk, hiszen csakis ez esetben nyílnak lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok.

A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe.

A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik.

A hónapot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg. A havi ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy megfigyeléseket végezzünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy ezek konkrét alapot adjanak az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés módszere

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú nevelési programot vegyes életkorú csoportok szervezésével oldjuk meg. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztést, a foglalkozás formáját nem a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.

A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek, és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához, mindenekeelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzésre.

A fejlesztés keretei

- A teljes nevelési folyamat, amely vegyes csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
 - önálló és irányított tapasztalatszerzés,
 - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését, és ezzel párhuzamosan a biztonságot.

Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja.

A szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges csupán annak időtartamát csökkentjük. A gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők /étkezés, tisztálkodás, alvás/ ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei 12 órás óvodai nyitva tartás esetén:

- játék és szabadidős tevékenység, 7 óra
- étkezés, pihenés, 3 óra
- öltözködés, tisztálkodási tevékenység, 1,5 óra
- komplex kezdeményezések naponta 30 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Hetirend

A hetirend, a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál fontos hogy minél több idő jusson a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A heti rend általános tartalma és maximális időkeretei:

Naponta:	Mindennapi testnevelés, Mese-vers
Hetente 1-szer :	Külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatokkal
Hetente 2-szer:	Művészeti tevékenységek: vizuális tevékenység (1x) ének-zene, énekes játékok (1x)
Hetente 1-szer:	Mozgás foglalkozás
Hetente egyszer:	Beszélgetőkör, anyanyelvi nevelés

A hetirend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt heti rend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számtalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nem csak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- csoportnapló és mulasztási napló vezetése,
- ezek rögzítése az oviKRÉTA-rendszerben
- heti rend és napirend, szokás és szabályrendszer összeállítása,
- a gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése, évente 2-szer, a törvényi előírásoknak megfelelően
- a nevelőmunka féléves és éves értékelése.

Nevelési időn belül szervezett térítésmentes szolgáltatások

- Hitoktatás: Igény szerint biztosítunk lehetőséget az egyházi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban való részvételhez.

- Logopédus: A pedagógiai szakszolgálat által kiközvetített utazó logopédus (heti 4X), az iskolaköteles és a KOFA szűrésen nem megfelelt 3 éves gyermekek ellátására.
- Gyógypedagógus: Az SNI gyermekek ellátása megbízási szerződéssel
- Fejlesztőpedagógus: BTMN-es gyerekek fejlesztése megbízási szerződéssel

8. Kapcsolatrendszerünk

A család-óvoda kapcsolatában erősíteni kívánjuk azt a szemléletünket, hogy a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, neveljük a gyermekeket. A Szülői munkaközösség - alátámasztja, és egyben elősegíti az óvoda nevelő-oktató munkáját, és az óvoda szülőkkel való kapcsolatát.

Községünk más intézményeivel folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszünk. Ez jellemzi a nemzetiségi szervezetekkel létrejött kapcsolatainkat is.

Kapcsolatok:

- Üröm Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
- Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Német Nemzetiségi Egyesület
- Gyermekejóléti és Családsegítő Szolgálat Napos oldal
- Gyermekorvosok, védőnők
- József Nádor Általános és Alapfokú Művészeti Iskola
- Kossuth Lajos Művelődési Ház és Könyvtár
- Idősek Napköziotthona
- Községi Katolikus és Református Egyház
- Országos és Fővárosi Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Schulverein
- Ürömi Hóvirág Bölcsőde

8.1. Kapcsolat a szülőkkel

- A gyermekek optimális fejlődése érdekében fontosnak tartjuk a szülőkkel való szoros kapcsolat kiépítését.
- Megpróbáljuk az egyes családok szokásait és együttélési szabályait megismerni és elfogadni.
- Naponta információkkal szolgálunk a szülőknek gyermekükről, ha erre igényt tartanak.
- Informáljuk a szülőket az óvodai programokról, és próbálkozásokat teszünk a velük való szoros együttműködés megvalósítására.

Az együttműködés formái

- Felvételi beszélgetés - kölcsönös információátadás, mely egyben nyílt nap is az óvodában
- Családlátogatás, ha a szülő igényli
- Fogadóórákat igény szerint tartunk.

- Szülői értekezletek: fontos információk, személyes beszélgetések, aktuális problémák megvitatása minimum 2x egy évben.
- Karácsony és Anyák napja - ünnepi köszöntő a gyermekekkel.
- Közös rendezvények szervezése a szülőkkel:
 - Márton-napi felvonulás
 - Karácsonyi vásár
 - Napraforgó nap (családi nap)
 - ballagás
- Szülői Munkaközösségi értekezletek

Beszoktatás

A beszoktatási időszak óvodánkban általában szeptember elején kezdődik, s 1-2 hétig (esetenként tovább) tart. Az óvodapedagógusokkal való előzetes egyeztetés alapján azonban lehetőség nyílik arra, hogy már augusztus közepétől belátogassanak a gyermekek – a beszoktatást végző felnőttel – ismerkedés céljából az óvodába. Tapasztalataink alapján megfelelő felkészülés (felkészítés) után a gyermekek többségének nincs szüksége hosszas beszoktatásra, s rugalmas alkalmazkodóképességüknek köszönhetően hamar hozzászoknak az új környezethez. Jól bevált módszer, hogy a gyermek először ½ - 1 órát, majd egyre hosszabb időtartamot tölt el hozzátartozó nélkül az óvodában. Bizonyos helyzetekben azonban, ha az óvodapedagógus is szükségesnek látja, lehetőséget biztosítunk az anyával vagy más családtaggal történő beszoktatásra.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy ezt is meg kell, hogy előzze egy pontos megbeszélés, melynek alkalmával a szülők és az óvodapedagógus pontosan megállapodnak a beszoktatás részleteiről.

Kiemelten fontosnak tartjuk a szülő és a gyermek harmonikus, bizalomteljes kapcsolatát, hiszen csak így tudja a szülő lelkileg felkészíteni gyermekét az egész óvodai életre.

Az átgondoltan, együttműködésben megvalósított beszoktatás erősíti a szülők és az óvodapedagógus közti bizalmat, mely nagyon fontos az óvodai élet során.

8.2. Kapcsolat az iskolával

Az iskolával olyan tartalmi kapcsolatra törekszünk, amely a gyermekek zavartalan iskolakezdését segíti elő. A kölcsönös érdeklődés kialakítása hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: kölcsönös látogatások, bemutató órák, tapasztalatcserék, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés.

9. Ellenőrzés, értékelés

Az ellenőrzés és értékelés célja a pedagógiai gyakorlat segítése és fejlesztése.

Területei:

- dokumentumok ellenőrzése, elemzése,
- a nevelőmunka feltételeinek ellenőrzése,
- a pedagógiai gyakorlat ellenőrzése, elemzése, értékelése, helyi nevelési program megvalósításának nyomon követése, ellenőrzése.
- a TÉR rendszer működtetése

Az óvoda pedagógiai munkájáért az óvodaigazgató felelős, tehát az ellenőrzés és értékelés is elsősorban az ő feladata. Az ellenőrzés a nevelési év folyamán ütemezetten történik, ezt az éves pedagógiai munkaterv tartalmazza. Év végén összegző értékelés készül.

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

Az óvodai gyermekcsoportok nevelési - tevékenységi programjának a tervezése a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek. Ellenőrzését a nevelési év elején és végén a vezető végzi.

A vezető a csoportlátogatások alkalmával folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tervezést, a program célkitűzéseire képest.

Fontos a gyermekek folyamatos megfigyelése, megismerése a játéktevékenységek során, a fejlődési ütem követése, a lemaradások jelzése, az egyénhez kötődő feladattervezés, az intézmény egységes „fejlődést nyomon követő „- dokumentumában nevelési évente kétszer minden óvodapedagógus rögzíti a fejlődést.

A nagycsoportosok felmérése szintén az intézmény által összeállított iskolaérettségi vizsgálattal történik. Ennek rögzítésére egy értékelő lap áll rendelkezésre, és a rögzített adatok alapján állítja össze az óvodapedagógus az egyéni fejlesztésitervet.

Ezek ellenőrzése folyamatos.

Összegezve

Óvodánkban kiemelt helyet foglal el a játékos tevékenységek tervezése, a szabad játék és a játékosság fontossága. A tanulást is csak játékba ágyazottan, tevékenységek közben tudjuk elképzelni. Cselekvés közben hatékonyan fejleszthető a gyermekek kommunikációs, szociális és kooperációs képessége. Itt van az elsődleges kapcsolódási lehetőségünk a német nemzetiségi neveléshez.

A német nyelven folyó nevelés teljes mértékben ráépül az óvodai nevelési elvekre, a nemzeti nemzetiségi nevelési alapelvekkel kiegészítve azt.

- A kétnyelvű nevelés a leírtakon kívül erősíti a kapcsolatteremtési képességet és nem csak az iskolára, de az életre is felkészíti a gyerekeket. Ebben a munkában természetesen nem csupán az óvoda vesz részt, hanem településünk minden egyéb kulturális intézménye is, amelyekkel az óvoda minden dolgozója jó kapcsolatot kell, hogy tartson.
- *Óvodánk alapelve:* szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelmek gazdag óvodai nevelés megteremtése, ahol a gyermekközpontúság, önállóság, elsődleges.

- Célja a kiegyensúlyozott, mindenre nyitott, segítőkész és segítséget befogadó személyiség kialakítása.

10. Óvodánk német nyelvű programja

10. Zweisprachigkeit in unserem Kindergarten

10.1. Vorwort

10.2. Ziele und Aufgaben unserer Kindergartenerziehung

10.3. Rahmen der Kindergartenerziehung

10.3.1. Die gesunde Lebensweise

10.3.2. Die Gefühlssozialisation

10.3.3. Bräuche und Feste in unserem Kindergarten

10.4. Tätigkeitsformen unseres Programms

10.4.1. Spielerisches Lernen

10.4.2. Gesellschaftliche und gemeinschaftliche Tätigkeiten

10.4.3. Arbeitsweisen für das Vorschulalter

10.4.4. Tätigkeitsformen in der Freizeit

10.5. Umwelterziehung

10.6. Künstlerische Tätigkeiten

10.6.1. Gedichte, Märchen, dramatische Spiele

10.6.2. Lieder, Singspiele, Musik hören

10.6.3. Bildnerisches Gestalten

10.7. Bewegungserziehung

10.8. Kontaktsystem des Kindergartens

10.8.1. Kontakte zur Familie

10.8.2. Kontakte zur Schule

10.8.3. Anderweitige Kontakte des Kindergartens

10.9. Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

10.1. Vorwort

Die Siedlung Üröm liegt in einer schönen Umgebung, nicht weit von Budapest.

Die Nähe der Hauptstadt hat eine wohltuende Wirkung auf Üröm, da die Einwohnerzahl in den letzten Jahren ständig zunimmt.

Üröm war bereits zur Römerzeit bewohnt. Die erste Erwähnung nach der Landnahme stammt aus dem Jahre 1211 und handelt von entwickeltem Weinbau. Üröm entvölkerte sich während der Türkenherrschaft. Die ersten Siedler kamen erst im Jahre 1699. Kaum 20 Jahre später wurden schon siebenunddreißig Haushalte registriert. Die neuen Bewohner kamen aus Bayern. Die schwäbische Bevölkerung beschäftigte sich hauptsächlich mit Weinbau. Nach 1945 mussten sie nach Deutschland aussiedeln.

Üröm hat einen Kindergarten - und mit zwei Gruppen einen Teilkindergarten -der den Namen „Sonnenblume Kindergarten und Teilkindergarten Irm “ trägt und seit 1982 Deutscher Nationalitätenkindergarten ist. Der Hof ist den EU-Vorschriften entsprechend eingerichtet und ausgestaltet.

In insgesamt elf altersgemischten Gruppen sind die Kinder, die aus unterschiedlichen Familienverhältnissen zu uns kommen, sehr gut aufgehoben. In vier Gruppen ist die Erziehungs- und Bildungsarbeit zweisprachig, denn vier Kindergärtnerinnen haben ein Zweidiplom als Nationalitätenkindergärtnerin. Wir bemühen uns, auch für die Vorschulkinder in den anderen Gruppen die Möglichkeit zu schaffen, ihnen die deutsche Sprache etwas näher zu bringen.

10.2. Ziele und Aufgaben unserer Kindergartenerziehung

Im Mittelpunkt unserer Kindergartenerziehung steht das Kind.

Spezifische Ziele, die sich aus der eigenen Rolle der Spracherziehung ergeben:

- Die deutsche Sprache den Kindern nahe bringen und vermitteln,
- Pflege der Kulturgüter und Traditionen, der deutschen Nationalität,
- Anbahnung einer zweisprachigen Identität,
- Vorschulkinder auf das Erlernen der deutschen Sprache vorbereiten.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Schaffung einer heiteren, sprachfreundlichen Atmosphäre und Umgebung,
- Aufbau eines gefühlsbetonten Kontaktes, den Kindern Sicherheit und Geborgenheit geben,
- Bedingungen sichern: Zeit, Raum, Mittel, Wiederholungsmöglichkeiten,
- Planung entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes,
- Differenzierung des Schwierigkeitsgrades der Aufgabe,
- Die Kindergärtnerin baut auf die Erfahrungen und Erlebnisse der Kinder, auf ihre Neugier, Nachahmungsfähigkeit,
- sie gibt und sichert fortlaufend Impulse, bemüht sich das Interesse der Kinder aufrecht zu erhalten,

- fördert ihre Aufmerksamkeit und Wahrnehmung,
- sie sichert die Vielseitigkeit der sprachlichen Angebote, achtet auf die Bedürfnisse /Bewegung, Handlung/, auf die Wünsche des Kindes.

10.3. Rahmen der Kindergartenerziehung

10.3.1. Die gesunde Lebensweise

Unser Ziel ist die Förderung der Körperentwicklung der Kinder. Für wichtig halten wir den Gesundheitsschutz der Kinder, das Sichern ihrer Abhärtung und Sichern einer gesundheitsfördernde Umgebung.

Wir streben an, dass die Kinder selbstständig ihre Bedürfnisse befriedigen können. Wir sichern die Möglichkeit zur selbstständigen Körperpflege, zum Essen, zum An- und Ausziehen.

Die Aufgabe der Erzieherin ist während der Eingewöhnungszeit mit persönlichem Beispiel ein Vorbild zu geben und die richtige Reihenfolge bei den gemeinsamen Tätigkeiten vorzustellen.

Die Kinder bringen von zu Hause verschiedene Gewohnheiten mit. Es ist wichtig, diese kennenzulernen. Die Eltern sollten aber auch die Gewohnheiten des Kindergartens kennenlernen und akzeptieren. Darum ist eine engere Zusammenarbeit mit den Eltern von großer Bedeutung.

Die tägliche Bewegung im Freien ist in unserem Kindergarten ein wichtiges Element. Auch im Winter haben wir die Möglichkeit, auf unserem Hof zu spielen.

Die Kindergärtnerin soll bei der Körperpflege, beim Essen, beim An- und Ausziehen mit den Kindern die Nationalitätensprache üben und die verschiedenen Tätigkeiten, Möbel, Gegenstände und Räume, Körperteile und Kleidungsstücke usw. benennen.

Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder

- entsprechend den Gewohnheiten der Körperpflege sich selbstständig waschen, die Zähne putzen und kämmen,
- auf das Waschzeug achten, es auf seinen Platz zurückstellen,
- das Taschentuch selbstständig benutzen,
- allein entscheiden, wieviel sie essen möchten,
- selbstständig Getränke einschenken,
- den Tisch geschmackvoll decken, hygienisch essen,
- mit Messer, Gabel und Löffel sicher umgehen,
- sich während der Mahlzeiten leise unterhalten,
- sich selbstständig umziehen, die Kleidung zuknöpfen, Schuhe anziehen und zubinden,
- ihre Kleidung zusammenlegen und auf den Platz legen,
- ihre Umgebung in Ordnung halten,
- auf ihr Äußeres achten,
- nach Schöнем und Geschmackvollem streben.

10.3.2. Die Gefühlssozialisation

Das Handeln der Kinder ist emotional motiviert. Deshalb ist es wichtig, eine fröhliche, liebevolle Atmosphäre zu schaffen. Wir möchten erreichen, dass die Kinder sich im Kindergarten wohl fühlen, und sie von Anfang an einen guten Eindruck von dem Kindergarten haben.

Immer stehen wir den Kindern mit positiver Grundhaltung gegenüber. Wir helfen dem Kind in der Entwicklung der sozialen Empfindsamkeit, gleichzeitig lassen wir Raum für seine persönlichen Bestrebungen.

Wir möchten die Kinder bei der Entstehung von Freundschaften unterstützen. Wir halten es für sehr wichtig, gemeinsame Erlebnisse und gemeinsame Tätigkeiten zu haben. Deshalb sorgen wir in unserem Tagesablauf und im Wochenplan für mehr Freiraum und für mehr Flexibilität.

Die Kinder sollen eine enge Verbindung zu ihrem Kindergarten und zu den anderen Kindern haben.

Sie sollen einander helfen, und sie sollen sich für ihre Kameraden und Freunde interessieren.

Sie sollen jeden grüßen und Gäste liebevoll empfangen.

Sie sollen gern für die Gemeinschaft arbeiten.

Gefühlssozialisation und Nationalitätensprache

Unsere Aufgabe ist, in einer kindgerechten, positiven Umgebung die Kinder mit der Nationalitätensprache vertraut zu machen. Die Erwachsenen sollen miteinander in der Nationalitätensprache kommunizieren und den Kindern Vorbild sein.

Das gemeinsame Spiel, gemeinsame Spaziergänge, Ausflüge und gemeinsame Feiertage bieten auch verschiedene Möglichkeiten, die deutsche Sprache zu üben.

10.3.3. Bräuche und Feste in unserem Kindergarten

HERBST

Erntedankfest: im Oktober

- Fest, das nach dem Einbringen der Ernte gefeiert wird.
- Wir sammeln Früchte, Obst und Gemüse, und stellen sie aus.
- Lieder, Verse, Fingerspiele werden erlernt, Märchen gehört.
- Der Raum wird geschmückt.
- Wir basteln „Apfelstöcke“.

St. Martins-Tag: 11. November

- Die Kinder hören die Geschichte von St. Martin (Martin teilt den Mantel; Martin und die Gänse).
- Wir backen Gänse-Plätzchen.
- Die Kinder erlernen Lieder im Zusammenhang mit der Legende (Laterne, Laterne...; Ich geh mit meiner Laterne...).
- Mit den Eltern werden Laternen gebastelt.
- Puppenspiel
- Laternenumzug

WINTER

Advent:

- Vier Sonntage vor dem Weihnachtsfest beginnt die Adventszeit.
- Adventskränze werden aufgehängt.
- Täglich wird ein Türchen des Adventskalenders geöffnet.
- Wir zünden die vier Kerze wöchentlich an.

Nikolaus: 6. Dezember

- Die Kinder hören die Geschichte vom Nikolaus.
- Lieder und Reime werden erlernt.
- Der Nikolaus kommt in den Kindergarten.

Weihnachten:

- Die Kinder lernen Lieder, Reime für das Fest.
- Wir schmücken das Gruppenzimmer.
- Die Kinder basteln Weihnachtsgeschenke für die Eltern.
- Wir hören Weihnachtslieder.
- Ein Weihnachtsbaum wird aufgestellt, unter diesem befinden sich die Weihnachtsgeschenke für die Kinder.
- Ein festlicher Abend wird für die Eltern organisiert.

Nationalitätenwoche:

- Wir beobachten die alte schwäbische Häuser in Üröm.
- Die Kinder basteln und malen Puppen in schwäbischen Tracht.
- Einfache Tanzschritte und Volkstänze werden erlernt.
- Wir backen Kuchen nach Omas Rezept.

Fasching:

- Dieses Fest wird in den Gruppen gefeiert.
- Reime, Lieder werden erlernt.
- Es ist eine gute Möglichkeit, Volkstanzschritte zu üben.
- Die Eltern besorgen die Kostüme für die Kinder.

FRÜHLING

Ostern:

- Lieder, Reime werden gelernt.
- Der Gruppenraum wird schön geschmückt.
- Wir machen Osternester, und wir pflücken Palmkätzchen.

- Ostereier werden bemalt.
- Der Osterhase bringt für die Kinder eine Überraschung.

Muttertag:

- Mit den Kindern sprechen wir über die Bedeutung des Muttertages.
- Wir basteln Geschenke.
- Ein festliches Programm wird aus im Jahr erlernten und geübten Liedern, Versen und Reimen zusammengestellt.

SOMMER

Abschiedsfeier: im Juni

- Ein lustiges Programm wird von den Vorschulkindern im Kindergartenhof aufgeführt.
- Wir benutzen die Orff-Instrumente.
- Wir ziehen die Trachten an.
- Wir singen und tanzen.
- Die Kinder bekommen Abschiedsgeschenke.
- Nach dem Fest wird ein gemütliches Beisammensein mit den Kindern und den Eltern organisiert.

10.4. Tätigkeitsformen unseres Programms

10.4.1. Spiel, ins Spiel integriertes Lernen

Spielen ist eine elementare Lebensäußerung und die für das Kind geeignete Form der Auseinandersetzung mit der Umwelt und eine spezielle Form des Lernens. In der Spracherziehung wird dem Freispiel eine erhebliche Rolle eingeräumt.

Die Kindergärtnerin hat folgende Aufgaben:

- die Bedingungen für das Spiel zu sichern,
- den Kindern keine voreiligen Anleitungen zu geben,
- die Kinder in ihrem Spiel anzuerkennen und sie zu weiteren Spielaktivitäten anzuregen,
- ein gelenktes Spiel zu planen und mit den Kindern durchzuführen.

Das gelenkte Spiel hat fast dieselben Merkmale wie das Freispiel.

- Die Kinder können sich frei entscheiden, ob sie die Angebote der Kindergärtnerin annehmen.
- Die Wiederholung der Spiele führt zum Sicherheitsgefühl, zum Wohlfühlen und zur Ausgeglichenheit.
- Die verschiedenen Formen des Spiels zeigen den Ernst der spielerischen Betätigung sowie Freude und Interesse am Tätigsein.
- Während dieser Spiele lernen die Kinder spontan und imitativ.

Funktionsspiele, wie **Fingerspiele**, **Geschicklichkeitsspiele**, Sinnes- und Gedächtnisübungen, werden von den Kindern intensiv aufgenommen und durch die Wiederholung schnell erlernt. In den **Funktionsspielen** werden die gut artikulierte Aussprache der Kindergärtnerin nachgeahmt und eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen. Die Kinder erleben die ersten positiven Eindrücke für ein produktives Sprechen. Sie benennen Gegenstände, Dinge, Lebewesen usw. und empfinden den leicht erlernbaren Rhythmus.

In den gelenkten **Rollenspielen** wird in Dialogform der Rollenwechsel geübt und gefestigt, weshalb diesen Spielen in der Spracherziehung große Bedeutung zukommt.

Voraussetzung dieser Rollenspiele sind die oft wiederholten Märchenerzählungen in Deutsch, die im Kind den Wunsch wecken, die Handlung und die Figuren des Märchens darzustellen, und zwar mittel, Mimik, Gestik, Verhaltensweise und Sprache.

Die **Kreis- und Bewegungsspiele** sind von großer Bedeutung für die soziale Entwicklung des Kindes, die Sprachbildung und die positive Festigung der Identität des Kindes.

Durch die Spiele lernen die Kinder ihrem Alter entsprechend die Sitten und Bräuche sowie Traditionen der Nationalität kennen, pflegen und auszuüben.

Regelspiele, wie **Lottospiel**, **Memory** und **Gesellschaftsspiele** werden dem Entwicklungsstand und den Sprachkenntnissen entsprechend ausgewählt und je nach Wunsch der Kinder eingesetzt.

Die oben genannten Spielformen sind in der Form spontaner, freier und wichtig für die Entwicklung und Selbstverwirklichung des Kindes.

Im Vorschulalter stehen Spielen und Lernen in enger Verbindung. Spielen ist eine wichtige Möglichkeit des Lernens. Spielen und Lernen lassen sich auf gemeinsame Grundlagen zurückführen. Das Spiel ist eine komplexe Tätigkeitsquelle, die von der Kindergärtnerin verwendet wird, um die Fähigkeit der Kinder zu fördern.

Spiele und Lernen haben gemeinsame Merkmale: Freiwilligkeit, Aktivität, Selbstständigkeit, Phantasie, Wiederholung, Anwendung, Regeln.

Die aufgezählten Merkmale sind sowohl dem spontanen als auch dem gezielten Lernen und Spielen eigen. Die Kinder machen sich durch das Spiel mit der Umwelt, mit den Gegenständen und deren Eigenschaften vertraut. Das Spiel ist das Leben im Kleinen, deswegen ist es wichtig, dass auch die Erziehung für das Leben aus dem Spiel resultiert.

Daraus ergeben sich unsere Aufgaben bei der Planung und Durchführung des Lernens:

- Die Erfahrungen und Erlebnisse der Kindergartengruppe, die wöchentlich und fortlaufend gewonnen werden, werden komplex und in vielfältigen Formen aufgearbeitet.
- Im Lernprozess wird der Schwierigkeitsgrad der Aufgabe, den Altersbesonderheiten und den individuellen Eigenschaften der Kinder entsprechend, differenziert festgelegt. Über- und Unterforderung sind zu vermeiden.
- Das spontane Interesse des Kindes für ein Lernziel wird verstärkt.
- Die Leistungsmotivation wird durch Lob und Anerkennung gesteigert.
- Bei größeren Kindern wird das Durchhaltenvermögen mit geeigneten Aufgaben erhöht.
- Das Erlernte wird wiederholt und erweitert.
- Auf ein altersgemäßes Tempo wird geachtet und genügend Zeit zum Üben gesichert.

Das Lernen wird folgenderweise organisiert:

- durch das Freispiel unter passenden Voraussetzungen,

- durch die Verhaltensweise der Kindergärtnerin als Vorbild,
- durch Anregungen und Beschäftigungen.

Die Spracherziehung ergibt sich aus folgenden Lernschritten:

1. Von der ersten Minute des Kindergartenlebens an werden die Kinder stufenweise, aber ununterbrochen mit der deutschen Sprache konfrontiert. Dadurch bildet sich das Hörverstehen heraus.
2. Bei Spiel und Beschäftigungen werden Möglichkeiten geschaffen, die dem Erlernen, Erweitern und Festigen der Sprachkenntnisse dienen.
3. Bei allen Tätigkeitsformen steht das situative und handlungsorientierte Lernen im Vordergrund.
4. Durch die vielen und wiederkehrenden Hörerlebnisse werden eine positive Einstellung zur Sprache gewonnen und die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- fähig sein, in einem Themenbereich ausdauernd, über mehrere Tage hinweg an gemeinsamen Tätigkeiten teilzunehmen,
- nach Möglichkeit viele Rollenspiele beherrschen.
- in beiden Sprachen die bekannten Märchen dramatisieren und diese im Puppentheater aufführen können,
- komplizierte Konstruktionen bauen können,
- Regelspiele genießen und deren Vorschriften einhalten können,
- sich den gesellschaftlichen Normen gemäß verhalten können,
- ihren individuellen Besonderheiten entsprechend zu zweisprachigen Interaktionen fähig sein.

10.4.2. Gesellschaftliche und gemeinschaftliche Tätigkeiten

In unseren zweisprachigen Kindergruppen werden Grundbedürfnisse des Kindes, insbesondere das Bedürfnis der Zugehörigkeit und Liebe befriedigt.

Jeden Tag wird dem Kind Aufmerksamkeit geschenkt, um ihm Sicherheit und Geborgenheit zu geben.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- zu den Kindern einen engen, unmittelbaren und gefühlsbetonten Kontakt aufbauen, um das Sicherheitsgefühl im Kind zu stärken,
- eine ausgeprägte und eindeutige Mimik und Gestik sowie eine entsprechende Verhaltensweise, mit denen die Sprechsituationen vervollkommen und verständlich werden, verwenden,
- statt Verboten den Kindern Wahlmöglichkeiten anbieten, damit sie fähig sind, allein zu entscheiden und die Dinge zu verändern,

- Hilfe für das Kind in der Entwicklung der sozialen Empfindsamkeit, gleichzeitig Raum geben für seine persönlichen Bestrebungen, durch die Entwicklung der Toleranz („anders sein“) die Kinder bei der Entstehung von Freundschaften unterstützen,
- wichtig ist, gemeinsame Erlebnisse durch gemeinsame Tätigkeit zu haben, deshalb ist für mehr Flexibilität mehr Freiraum in unserem Tagesablauf und im Wochenplan nötig.

Tätigkeiten der Kinder:

- gemeinsames Spiel, bei Beschäftigungen gemeinsame Kenntnisse sammeln,
- gemeinsame Spaziergänge, Ausflüge,
- Aufgaben, Aufträge im Interesse der Gemeinschaft,
- Geburtstage, Namenstage feiern,
- gemeinsame Feiertage,
- Geschenke anfertigen z.B. für den Muttertag, Weihnachten, Ostern, Geburtstage, Namenstage, für kranke Kinder, für die Grossen der Gruppe ein Abschiedsgeschenk.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- in ihren Gefühlen, Worten und Taten ihre Verbundenheit zu Kindergarten, jüngeren Kindern und Erwachsenen zum Ausdruck bringen können,
- die Regeln der richtigen Handlungsweise und des Benehmens verinnerlichen und sich gegenseitig darauf aufmerksam machen,
- ohne Aufforderung von Erwachsenen einander helfen, für die Gemeinschaft gern arbeiten,
- sich ihrer Fähigkeiten bewusst sein,
- sich in Konfliktsituationen mit ihren Kameraden einigen,
- sich für ihre Freunde und Kameraden interessieren,
- die Besucher in der Gruppe liebevoll empfangen,
- Erwachsene und Kinder auch außerhalb des Kindergartens grüssen,
- Zeichen und Gefühle ihrer Umgebung auch ohne Worte verstehen,
- ihre eigenen Fähigkeiten, Werte und Fehler kennen,
- ihre Initiativen durchsetzen und ihr kontinuierliches Interesse zum Ausdruck bringen,
- auftretende Hindernisse bewältigen können,
- gefühlsmässig ihrer Nationalität verbunden sein; die Werte der multikulturellen Umgebung schätzen und die Zweisprachigkeit als natürlich empfinden.

10.4.3. Arbeitsweisen für das Vorschulalter

Arbeitsweisen, die regelmäßig geübt werden, fördern die Selbstständigkeit des Kindes. Es werden Fertigkeiten und Arbeitsweisen festgelegt, die dem Vorschulalter entsprechend erlernt und angewendet werden.

Wenn das Arbeitsziel für die Kinder verlockend und erreichbar ist, erwerben sie sich neben praktischen Fertigkeiten auch ein gewisses Durchhaltevermögen. Die erfolgreiche Bewältigung von Arbeitsvorgängen gibt den Kindern Zuversicht in ihre eigene Leistungsfähigkeit und stärkt ihre Freude an der Arbeit.

Im Tagesablauf der Kindergruppe werden alle Gelegenheiten genutzt, bei denen das Kind die praktischen Tätigkeiten ohne Zeitdruck erwirbt. Die Anleitungen der Kindergärtnerin zu

dieser Tätigkeit erfolgen stufenweise und den Sprachkenntnissen des einzelnen Kindes entsprechend in Deutsch. Anleitungen zu folgenden Themen sind zu geben:

- zur Körperpflege und Befriedigung persönlicher Bedürfnisse (An- und Ausziehen, Zähne putzen, Hände waschen, sich kämmen, sich selbst bedienen usw.)
- zu Haushaltspflichten (Ordnung machen, Tischdienst, Wegräumen von Spiel- und Arbeitsgeräten, Blumen gießen, Arbeitsvorgänge durchführen, Obstsalat herstellen, Lebkuchen backen usw.)
- Gartenarbeit.

Die Kinder erhalten die Möglichkeit, bei einfachen Arbeitsvorgängen mitzumachen bzw. mitzuwirken. Sie sollen motiviert werden, sich mit Arbeitsvorgängen auseinanderzusetzen. Sie lernen dabei, wie eine Arbeit geplant, organisiert und in sinnvoller Reihenfolge ausgeführt wird.

Aufgabe der Kindergärtnerin:

- Die verschiedenen Arbeitstätigkeiten für 3- bis 7-Jährige organisieren und die Voraussetzungen dafür sichern.

Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder

- gern gemeinsam arbeiten,
- mit Freude ihren Verpflichtungen nachkommen,
- selbstständig und anspruchsvoll den Tagesdienst versehen,
- gern individuelle Aufträge übernehmen,
- sich an der Pflege der Pflanzen beteiligen.

10.4.4. Tätigkeitsformen in der Freizeit

Im Kindergarten wird der Tagesablauf von der Kindergärtnerin geplant, die Wünsche und die Bedürfnisse der Kinder werden beachtet.

Die Kindergärtnerin hat das Leben ihrer Gruppe so zu gestalten, dass die Kinder Aktivität und Selbstständigkeit entwickeln. So werden die Kinder infolge vielfältiger Tätigkeiten Erfahrungen, Fähigkeiten und Sprachkenntnisse erwerben.

Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe, im Rahmen des Freispiels den Kindern verschiedene Tätigkeitsformen zu bieten, damit die Kinder üben können, ihre Freizeit selbst einzuteilen. Das ist auch das Ziel am Ende der Kindergartenzeit.

10.5. Umwelterziehung- Mathematik

Ziele der Umwelterziehung sind der Erwerb elementarer Erfahrungen und die Auseinandersetzung mit Gegenständen, Dingen und Erscheinungen der Umwelt. Die Grundlagen der Umwelterfahrungen sind das eigene Handeln und Erleben des Kindes.

Im Vorschulalter ist es wichtig, den Kindern Impulse zu geben, die zur Erforschung und Entdeckung der Umwelt führen. Alle Gelegenheiten sind zu nützen, die dem Kind ermöglichen, einfache Arbeitsvorgänge zu verfolgen und Naturereignisse miterleben.

Für die Auswahl der Themen aus der unmittelbaren und weiteren Umgebung des Kindes sind die Gegebenheiten der Umwelt und die Interessen der Kinder entscheidend. Die Kinder der

Gruppe werden von einem Thema in unterschiedlicher Intensität angesprochen. Die Kindergärtnerin hat deswegen die Aufgabe, die individuellen Bedürfnisse der einzelnen Kinder zu beachten und ihre Fähigkeiten durch geeignete Angebote zu fördern.

Die intensive Auseinandersetzung mit einem Thema macht die Kinder innerlich ruhig und fähig, sich zu konzentrieren und sich darüber zu freuen, neue Gedanken zu fassen und Pläne zu schmieden. Die Gründlichkeit, mit der ein Thema entwickelt wird, gibt den Kindern und der Kindergärtnerin die Möglichkeit, sich in einen Sachverhalt zu vertiefen.

Die Umwelterziehung steht vor allem mit der Spracherziehung in enger Wechselwirkung. Die sprachlichen Aufgaben stimmen mit den grundlegenden Erfahrungen und der Auseinandersetzung des Kindes mit seiner Umwelt überein.

Die Wortschatzerweiterung und die Entwicklung der Sprechfertigkeit wird mit folgenden Themen verwirklicht:

- die unmittelbare Umwelt des Kindes,
- Kind und Natur,
- Kind in der weiteren Umgebung.

Die Aufgaben der Umwelterziehung dienen auch dem Kennenlernen des Heimatlandes, der örtlichen Sitten und Bräuche, der Kulturgüter und wie diese geschützt werden. Den Kindern ist die zweisprachige Umwelt zu sichern, in der sie sich auf natürliche Weise mit der Kultur, den Traditionen, den sachlichen Gegenständen und Gewohnheiten der Nationalitäten vertraut machen. So wird die Identität des Kindes gestärkt.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- für die 3- bis 7-jährigen Kinder Zusammenstellung traditioneller und örtlicher Themenkreise zum Entdecken der Umwelt,
- Entwickeln der zweisprachigen Kommunikationsfähigkeit der Kinder durch unmittelbare Erfahrungen und neue Kenntnisse,
- differenzierte Organisationsformen der Tätigkeit schaffen.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

Die folgende wichtige Begriffe aus ihrer unmittelbaren und weiteren Umgebung kennen und benennen können:

- Familienmitglieder, Einrichtung der Wohnung
- Spielsachen
- Nahrung, Lebensmittel
- Kleidung in den verschiedenen Jahreszeiten, Nationalitätentracht
- Jahreszeiten, Merkmale und Besonderheiten
- Pflanzen und Tiere
- Verkehr und Verkehrsmittel
- Feste und Bräuche
- Bis 10 auf deutsch zählen, einfache mathematischer Relationen erkennen
- Farben und Formen kennen

10.6. Künstlerische Tätigkeiten

10.6.1. Gedichte, Märchen, dramatische Spiele

Literatur ist für das Kind eine Quelle der Freude. Das Kind hat Freude an Rhythmus, Reim und Klang. Die Literaturbeschäftigungen erweitern den Wortschatz der Kinder auf spielerische Weise in ungebundener organisierter Form. Das bedeutet, dass die Kinder auf indirekte Weise mit Reimen und Gedichten bekannt gemacht werden. Durch häufiges Wiederholen prägen sich die Volksreime und Gedichte leichter ein. Volksreime, Volksmärchen regen die Phantasie an und bieten Anregungen für die eigene Kreativität. Der Rhythmus und die Sprachmelodie der Volksreime sind für das Kind erfassbar, so helfen sie in der Spracherziehung.

Rhythmus und Wortspiele wirken auf Kinder, auch wenn die einzelnen Worte vom Kind nicht verstanden werden. Bei Begegnung mit diesen Reimen und Gedichten ist nicht die Wortbedeutung, sondern der Wortklang und der Rhythmus wichtig. Beliebt sind die Reimarten wie Fingerspiele, Kniereiterspiele, Kosereime, Trostreime, Abzählreime, Tischsprüche usw.

Die Volksdichtungen tragen dazu bei, die Sprache interessant zu machen, durch sie Spaß zu erleben und den Wunsch zu wecken, sie zu wiederholen, einzuüben.

In den Volksdichtungen hat der Dialekt, die Mundart ihren Platz. Diese soll den Kindern vermittelt und durch sie weitergepflegt werden. Neben den Volksreimen und Gedichten hört das Kind gern Märchen von der Kindergärtnerin. Märchen wecken die Phantasie des Kindes. Die Märchen werden nach Wunsch der Kinder öfters erzählt. Nach mehrmaligem Anhören der Märchen sollen sie auch die dramatische Form genießen können. Die einfachen Märchen werden zuerst unter Einbeziehung der älteren und dann auch der jüngeren Kinder dramatisiert.

Solche Volksreime, Gedichte, Märchen und Geschichten sind auszuwählen, die sprachlich einfach und leicht zu verstehen, lustig und spielerisch sind und die Sprachkenntnisse der Kinder erweitern.

Die Bilderbuchbetrachtung hat ihre besondere Bedeutung in der Sprachbildung, sie erweitert und aktiviert den Wortschatz der Kinder. Bilderbücher mit erzählendem Text oder mit Gedichten und Volksreimen spielen für die Sprachentwicklung eine wichtige Rolle. Sie veranschaulichen das Gehörte und machen es verständlich.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Zusammenstellung anspruchsvoller literarischer Texte zum Erlernen für die Kinder,
- Planung der im Alter von 3-7 Jahren bevorzugten Formen (Märchen, Gedichte, Dramatisierung, Puppenspiel),
- Entwicklung der Zweisprachigkeit durch Hinzuziehung von Werken der Minderheit.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- Verse und Reime in beiden Sprachen kennen, gern Märchen hören,
- Reime und Gedichte in der Nationalitätensprache kennen,
- gern erzählen und dramatisieren,

- Puppenspiele vortragen,
- 10-14 Reime, 5-8 Gedichte und 15-20 Märchen kennen,
- Märchen und Geschichten erfinden und sie mit Bewegungen darstellen können.

10.6.2. Lieder, Singspiele, Musik hören

Neben dem Spielen ist auch das Singen eine elementare Lebensäußerung des Kindes. Das Kind ist Rhythmen gegenüber sehr aufgeschlossen und setzt Musik spontan in Bewegung um. Musik ist mit Freude verbunden, Musik macht das Kind fröhlich.

Wegen dieser Eigenarten hat die Musik auch in der Spracherziehung ihren festen Platz. Die zum Musikhören ausgewählten Lieder werden aus dem Volksgut gesammelt. Durch das Pflegen der Volkskultur in Gesang und einfachen Tänzen wird die zweisprachige Identität des Kindes angebahnt.

Die Kreisspiele, die gemeinsam mit anderen Kindern gespielt werden, haben für die Persönlichkeitsentwicklung eine bedeutende pädagogische Funktion. Durch das gemeinsame Spiel finden die Kinder erste Kontakte zueinander, ordnen sich den Spielregeln und dem feststehenden Spielverlauf gern unter und fühlen sich in der Gemeinschaft der spielenden Kinder geborgen und sicher.

Bei der musikalischen Erziehung der Vorschulkinder wird eine Einheit von Hören, Singen, Bewegen und Sprechen angestrebt, die in den Kreisspielen am vollkommensten zum Ausdruck kommt. Beim Singen und Spielen werden die gut artikulierte Aussprache und das reine Singen der Kindergärtnerin nachgeahmt und eine positive Einstellung zur Muttersprache gewonnen.

Eine wichtige Rolle spielen auch die zu den rhythmischen und melodischen musikalischen Aufgaben gehörenden Begriffe, wie laut-leise, hoch-tief, schnell-langsam usw., mit denen die sprachlichen Situationen verständlich werden und auf das Kind beruhigend wirken.

Zum Musikhören ausgewählte Lieder haben die Aufgabe, einen unmittelbaren Kontakt zwischen dem Vortragenden und dem Kind als Zuhörer herzustellen. Die Vermittlung des musikalischen Stoffes trägt dazu bei, dass die Kinder zu ihren sprachlichen Leistungen Zutrauen gewinnen.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- dem Alter und den Fähigkeiten der Gruppe gemäß anspruchsvolle Auswahl aus den zur Verfügung stehenden musikalischen Materialien (Orff-Instrumente),
- Gewährleistung der den 3- bis 7-Jährigen entsprechenden Musiktraditionen,
- die Möglichkeit für differenzierte Tätigkeiten sichern,
- Förderung der Zweisprachigkeit der Kinder durch Reime, Kinderlieder und Spiele zur Entwicklung musikalischer Fähigkeiten und Musik hören.

Am Ende der Kindergartenzeit sollen die Kinder

- Singspiele genießen,
- ohne Hemmungen allein singen können,
- Musik hören genießen,
- Reime, Singspiele und Lieder in der Minderheitensprache kennen,
- musikalische Gegensätze unterscheiden können, Rhythmusinstrumente benutzen,
- Rhythmus, Bewegung und Melodie improvisieren können,
- den gleichmäßigen Takt und den Rhythmus der Lieder spüren,

- einige Lieder selbst singen.

10.6.3. Bildnerisches Gestalten

Der Umgang mit den Dingen der Umwelt ist die dem Kind eigene Begegnungsform mit der Welt. Dieses Tätigsein ist ein Grundbedürfnis des Kindes.

Das gestaltende Tun bezieht sich auf alle Tätigkeiten des Kindes. Das Kind verwendet verschiedenartige Materialien, um seine Erlebnisse und Erfahrungen zu verarbeiten und auszudrücken.

Die Formen des bildnerischen Gestaltens sind:

- Zeichnen und Malen
- Kneten und Formen
- Kleben, Schneiden, Falten, Drucken
- Auffädeln, Flechten, Weben.

Die bildnerische Gestaltung in den aufgezählten Formen gibt der Kindergärtnerin viele Möglichkeiten, die deutsche Sprache zu verwenden, aber zur Gestaltung gehörende technische Schritte werden ungarisch erklärt. Der aktive Wortschatz wird erweitert, indem die Materialien auch auf Deutsch benannt werden.

Das bildnerische Gestalten ist eine Möglichkeit der Kommunikation, die den Spracherwerb bereichert.

Aufgaben der Kindergärtnerin:

- Schaffung der Voraussetzungen für eine schöpferisch-gestaltende Tätigkeit der Kinder,
- differenzierte Entwicklung des Inhalts und der Qualität der schöpferisch-gestaltenden Tätigkeit der 3- bis 7-Jährigen,
- Gewährleistung differenzierter Organisationsformen für die Tätigkeit.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- ihre Erlebnisse und Vorstellungen individuell bildnerisch darstellen können,
- formenreiche und farbenfrohe Werke schaffen,
- in der Farbauswahl ihre Lieblingsfarben bevorzugen und die für ihre Minderheit typische Formen- und Farbenwelt darstellen,
- Freude an eigenen und gemeinsamen Kompositionen haben,
- in ihren plastischen Werken einen persönlichen, ins Detail gehenden Stil haben,
- sich am gemeinsamen Raumgestalten und Bauen beteiligen,
- das Schöne bewundern und sich an ihm erfreuen,
- einzeln und in Gruppen Spielsachen, Zubehör und Geschenke anfertigen können.

10.7. Bewegungserziehung

Die mannigfaltigsten Bewegungen im Freien, an der Luft, an der Sonne stärken die Gesundheit, sichern ein normales Wachstum, härten den Organismus ab, machen ihn widerstandsfähiger.

Systematisch und zielgerichtet durchgeführte Körperübungen entwickeln und vervollkommen

- motorische Eigenschaften /Kraft, Reaktionsschnelligkeit, Gewandheit, Ausdauer, Geschicklichkeit, Schnelligkeit,
- die Entwicklung des Koordinationsvermögens,
- die Schulung des Gleichgewichtssinnes.

Fertigkeiten lassen sich herausbilden wie: Laufen, Springen, Hüpfen, Klettern, Rollen, Ziehen, Schieben, Fangen, Werfen.

Die Bewegungsspiele dienen mit ihren volkstümlichen Spielinhalten, wie Fangspiele, Versteckspiele, Hüpfspiele, und mit der reichen Verwendung der schon bekannten Sprachkenntnisse der Spracherziehung. Die Nachahmungsspiele, Bewegungsgeschichten usw. erweitern den Wortschatz des Kindes.

Formen der Bewegungserziehung:

- Freie Bewegung im Freien /zur Befriedigung des Bewegungsdranges vom Kind./
- Täglicher Sport
- Sportbeschäftigungen – wöchentlich einmal.

Die Übungen und Spiele werden von der Kindergärtnerin zweisprachig geleitet. Der sprachliche Stoff, die Fachausdrücke des Sportes und die Anleitungen werden stufenweise eingesetzt.

Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe

Die Grundformen der Bewegungen bei den Kindern zu schulen und zu fördern, daneben die Sprachkenntnisse der Kinder zu erweitern.

Die Kinder sollen am Ende der Kindergartenzeit

- sich gern bewegen und Ausdauer in Bewegungsspielen haben,
- die Regeln verschiedener Wettbewerbsspiele einhalten,
- Richtungen kennen und sich im Raum orientieren können,
- im Takt gehen und gymnastische Übungen ästhetisch ausführen können,
- die mit den Bewegungen verbundenen Mittel sowie die angewendeten Raumbegriffe und Formationen in der Minderheitensprache benennen können,
- gern und mindestens 50-100 m laufen können,
- mit dem Ball tippen können,
- Zielwerfen können,
- beim Springen geschickt auf dem Boden aufkommen.

10.8. Kontaktsystem des Kindergartens

10.8.1. Kontakte zur Familie

Der Kindergarten sorgt gemeinsam mit der Familie, die Erziehung in der Familie ergänzend, für die Entwicklung der Kinder. Der Kontakt zwischen Kindergarten und Familie beruht auf Gegenseitigkeit. Die Eltern kennen die Eigenschaften und Bedürfnisse ihrer Kinder am

besten, die Kindergärtnerin hingegen verfügt über Fachkenntnisse und Erfahrungen, so dass sie ihnen bei der Entwicklung der Kinder effektiv zur Seite stehen kann. Im Interesse der harmonischen Entwicklung der Kinder ist eine korrekte Zusammenarbeit unerlässlich.

Der Kindergarten organisiert umsichtig die Formen der Zusammenarbeit. Die Eltern sollen die Kindergartenarbeit kennen lernen, Informationen auch über die Entwicklung ihrer Kinder bekommen und in ihren Anschauungen beeinflusst werden.

Formen der Kontaktpflege: Familienbesuche, Eingewöhnung zusammen mit den Eltern, gemeinsames Basteln und Feste feiern.

Die täglichen Kontakte sind unerlässlich, um die Eltern über die Geschehnisse auf dem Laufenden zu halten. Wichtig sind außerdem noch die Elternversammlungen, Tage der offenen Tür, mit den Eltern gemeinsam organisierte Veranstaltungen.

10.8.2. Kontakte zur Schule

Mit der Schule sind inhaltliche Kontakte aufzubauen, die den Kindern den Übergang in die Schule erleichtern.

Formen der Kontaktpflege: gegenseitige Besuche, Erfahrungsaustausch, Besprechungen und Versammlungen, Gründung von Arbeitsgemeinschaften, Fortbildungen, gemeinsame Teilnahme und Mitwirkung an Veranstaltungen und Festen. Informationen über die Entwicklung und zu erwartende Schwierigkeiten einzelner Kinder.

10.8.3. Anderweitige Kontakte des Kindergartens

Außerhalb des Kindergartens bestehen enge Kontakte zum Träger der Einrichtung, zur Hauptstädtischen Selbstverwaltung der Deutschen Minderheit sowie zum Deutschen Kindergarten- und Schulverein.

10.9. Entwicklungsmerkmale am Ende der Kindergartenerziehung

- Die Kinder befolgen die verschiedenen Regeln, passen sich den Verhaltensformen an.
- Sie besuchen gern ihren Kindergarten, haben eine enge Verbindung zu den älteren und jüngeren Kameraden.
- Sie interessieren sich für die Kameraden und für die Erwachsenen.
- Sie empfangen die Gäste liebevoll in der Minderheitensprache.
- Sie übernehmen gerne Aufgaben für die Gemeinschaft.
- Sie helfen gerne, ohne dazu aufgefordert zu sein.
- Sie kennen ihre eigenen Fähigkeiten, sie bewerten ihre Tätigkeiten.
- Sie haben die nötige soziale Reife, um in die Schule zu gehen.
- Die Kinder sind anpassungsfähiger, weil sie in zwei Sprachen und Kulturen ihr Vorschulleben verbringen.
- Die Kinder sind kontaktbereiter, weil sie in vielen Kommunikationssituationen den Rollenwechsel beim Antworten üben.
- Die Kinder sind lernfähiger, weil sie die Aussprache der deutschen Sprache erlernen und sich mit einem geringen Wortschatz verständlich machen können, sie verfügen daneben über einen breiteren passiven Wortschatz, in dem sie sich sicher fühlen.

Intézményi adatok, legitimációs eljárás	
Intézmény neve, OM - azonosítója: Ürömi Napraforgó Óvoda és Tagóvodája Sonnenblume Kindergarten und Teilkindergarten Irm	Készítette: Fodorne Ivanov Ildikó óvodaigazgató a nevelőtestület bevonásával igazgató aláírás, pecsét
Legitimációs eljárás	
20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 3. § (1) bekezdése alapján a nevelőtestület véleményt nyilvánított Nevelőtestület nevében: Huszti Zoltánné aláírás	20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 3. § (1), 121.§ (7) bekezdése alapján véleményt nyilvánított Intézményi tanács nevében: Bihari Melinda aláírás
20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 3. § (1) bekezdése alapján véleményt nyilvánított Óvodaszék/Szülői szervezet nevében: aláírás	2011.évi CXCV. törvény 83.§ (2) g) pont alapján jóváhagyta Fenntartó nevében: aláírás, pecsét
A dokumentum jellege: nyilvános	Megtalálható: az intézmény honlapján
Hatályos: 2024 szeptember 30- visszavonásig	
Készült: 2.példányban	
Iktatószám: 77/2024	

- Die Kinder sind leistungsfreudig, weil sie die deutsche Sprache durch viele Erlebnisse mögen und sich wegen der handlungsorientierten Vermittlung der Sprache in Sicherheit fühlen.
- Die Kinder sind neugierig auf die Sprache, weil sie in altersgemischten Situationen das produktive Sprechen erleben können und ständig die Bezugsperson, die Kindergärtnerin, nachahmen können.

Die Kinder sind bereit, die Sprache zu lernen, weil sie eine gewisse Sprechfertigkeit erwerben, die durch die fortlaufende Wiederholung gefestigt ist.

A pedagógiai program hatálya, hatályba lépése

- A program hatálya kiterjed az intézmény valamennyi pedagógusára.
- A pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé.
- A jóváhagyott pedagógiai program 2024. szeptember 30-tól érvényes.
- A hatályba lépett pedagógiai programot meg kell ismertetni az óvoda azon alkalmazottaival is, akik nem tagjai a nevelőtestületnek.
- A pedagógiai program nyilvánossága
- Pedagógiai programunk 1 példányát az óvoda Fő épületében megtalálják
- A pedagógiai program intézményünk honlapján megtekinthető.
<http://uromovi.hu/hu>
- A pedagógiai programról, a szülők részére szülői értekezleteken és fogadóóráin az óvodaigazgató ad tájékoztatást, - akadályoztatása esetén erre az igazgató-helyettesek jogosultak.
- A pedagógiai programról tájékoztatást kérni, előre egyeztetett időpontban az óvodaigazgatótól lehet.

A pedagógiai program módosításának indokai:

- a kívánt eredmény elmaradása,
- innovációs törekvések, fejlesztések indítása,
- a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- jogszabályok változása.

Az érdekegyeztetés, érdekérvényesítés érdekvédelem fórumai

- Az óvodások jogainak védelmét a Szervezeti Működési Szabályzat és a Nevelési Program biztosítja.
- A szülői érdekérvényesítés szerve az Óvodai Szülői Munkaközösség, melynek szervezését, működését az óvodaigazgató segíti.
- Az óvodai dolgozók érdekérvényesítése a Szervezeti Működési Szabályzatban szabályozott.

Felhasznált irodalom

1. Fábián Katalin: Tevékenységközpontú Óvodai nevelési program. Miskolc, 1996.
2. Benedek István: Pedagógiai vezetés a vezetés pedagógiája. Bp. 1995. OKKER
3. Mérei-Binet: Gyereklélektan. Gondolat Bp. 1985.
4. Az óvodai nevelés alapprogramja. Magyar Közlöny 71/1996.
5. Az óvodai nevelés programja
6. A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei Magyar Közlöny 95/1997.
7. Rosa Mammel: Deutsch für Kindergarten. Bp. 1995.
8. Talabér Ferencné: Zweisprachigkeit im Kindergarten. Sopron, 1992.
9. Tompicsné Ziegler Franciska: Kétnyelvű óvodai program. Baja, 1998.
10. Óvodai programkészítés - de hogyan?
11. A közoktatási tv. OKKER Oktatási Iroda Bp. 1996.
12. Deli Andrásné - Nagy Jenőné: Útmutató a nemzeti etnikai kisebbségi óvodák helyi nevelési programjának elkészítéséhez. Bp.1998.

Üröm. 2024. 08. 30